

Laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2021-2025

Puolangan kunta

Kunnanvaltuusto 3.6.2024 § 17

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I HYVINVOINTIKERTOMUS KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN KUVAAJANA

- 1 Hyvinvoinnin yleiset indikaattorit
- 2 TEA-viisarit toiminnan mittareina
- 3 Hyvinvointi-indikaattori
- 4 Yhteenveto ja johtopäätökset

OSA II KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 5 Laajan hyvinvointikertomuksen laatijat
- 6 Laajan hyvinvointikertouksen käsittely toimielimissä

JOHDANTO

Kunnan perustehtäviin kuuluu asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä edistäminen (Kuntalaki 1 §). Lain mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäritöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan on seurattava väestöryhmittäin asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä kunnassa asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin.

Valtuustokausittain laadittavassa laajassa hyvinvointikertomuksessa kuvataan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa ja kehitystä. Kertomuksen tarkoituksena on toimia Puolangan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisen johtamisen työkaluna sekä yhteistyön välineenä kunnan ja Kainuun hyvinvointialueen välillä.

Laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta laaditaan tarpeelliset terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen painopisteet sekä tehdään hyvinvointisuunnitelma, johon avataan ne konkreettiset toimenpiteet mittareineen, joiden avulla toteutetaan ja seurataan valittuja painopisteitä. Tarkoituksena on ohjata kunnan toimintaa kaikilla hallinnonaloilla ja tehdä hyvinvointityöstä suunnitelmallista sekä pitkäjänteistä. Tässä hyvinvointikertomuksessa Puolangan lukemia on verrattu pääasiassa Kainuun hyvinvointialueeseen ja Kainuun kuntiin, mutta jatkossa vertailua voidaan tehdä myös muihin kuntiin, jotka ovat verrattavissa Puolankaan.

Hyvinvointikertomuksen laadinta ajoittuu aikaan, jolloin sote-palvelujen siirrosta kunnilta hyvinvointialueille on kulunut reilu vuosi. Kainuun hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alussa, jolloin kunnan sosiaali- ja terveystyösiirto siirtyivät kokonaisuudessaan hyvinvointialueen vastuulle. Hyvinvointialueudistuksen myötä myös kunnan tehtävät näiltä osin muuttuivat.

Laki sosiaali- ja terveyshuollon järjestämisestä (612/2021) määrää kunnan roolista terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä:

- Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

- Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioitujen vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.

- Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

- Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

Hyvinvointikertomusta laadittaessa on hyödynnetty Kuntaliiton sähköistä hyvinvointikertomus-työkalua, Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) TEA-mittareita, Tilastokeskuksen tilastoja ja kouluterveyskyselyn tuloksia. TEA-mittarit esittävät kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvien strategisten valintojen ja toimintojen vaikutusta kuntajohdon, kulttuurin, liikunnan, perusterveydenhuollon, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osa-alueilla. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma esitetään sähköisenä hyvinvointikertomuksena (www.hyvinvointikertomus.fi).

OSA I HYVINVOINTIKERTOMUS KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN KUVAAJANA

Hyvinvointikertomuksessa kuvataan indikaattoritietoihin perustuen, miten kunnassa tehty hyvinvointityö on vaikuttanut puolankalaisten hyvinvointiin.

HYTE-kerroin

Vuoden 2023 alusta kuntien valtionosuuksiin on tullut käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Lisäosa toimii kannustimena sille, että kuntien aktiivinen toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi jatkuu myös sote-uudistuksen jälkeen. Kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy siten osaksi kunnan tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan

Yhteensä HYTE-indikaattoreita on 21 ja ne jakautuvat kahdenlaisiin indikaattoreihin: toimintaa kuvaaviin ja prosessi-indikaattoreihin. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen: *Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on?*

1. peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)
2. liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
3. kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)
4. kulttuuri (1 yksittäinen indikaattori)

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tavoitteena on vastata kysymykseen: *Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana?*

HYTE-kerroin saadaan laskemalla prosessi- ja tulosindikaattorien keskiarvo. Keskiarvon osalta tavoitellaan mahdollisimman suurta lukua.

Alla olevassa taulukossa tarkastellaan Puolangan HYTE-kertoimen ja indikaattorien vertailua.

Puolanka	2018	2020	2021	2022	2023
HYTE-kerroin (0-100)	56	55	53	42	48
Prosessi-indikaattorit KA	63	64	50	20	47
Tulosindikaattorit KA	49	45	55	63	49
HYTE-kerroin (euroa/asukas)	8,90	14,90	14,90	11,80	13,50
HYTE-kerroin (1000 euroa)	23,70	37,80	37,20	28,90	32,00

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2024

TEA-viisarit toiminnan mittareina

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kaksi kertaa vuodessa tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. Kunnille tiedonkeruut antavat tietoa kunnan tilanteesta suhteessa koko maahan tai vastaaviin kuntiin. Tietoja käytetäänkin hyvinvointijohtamisen välineenä useissa kunnissa.

TEA-viisarit muodostetaan seuraavilta toimialoilta: kuntajohto, kulttuuri, liikunta, lukio- ja ammatillinen koulutus, perusopetus ja perusterveydenhuolto. Toimialakohtainen TEA-viisari muodostuu osa-alueista: sitoutuminen, johtaminen, seuranta ja tarveanalyysi, voimavarat ja osallisuus. Kaikkien aineistojen taustalla on erillinen kunnilta tehtävä tiedonkeruu.

TEA-viisareihin voi tutustua internetissä osoitteessa www.teaviisari.fi, missä voi ottaa Puolangan mittareiden rinnalle esimerkiksi tähän hyvinvointi-kertomukseen valittujen vertailukuntien TEA-viisareita.

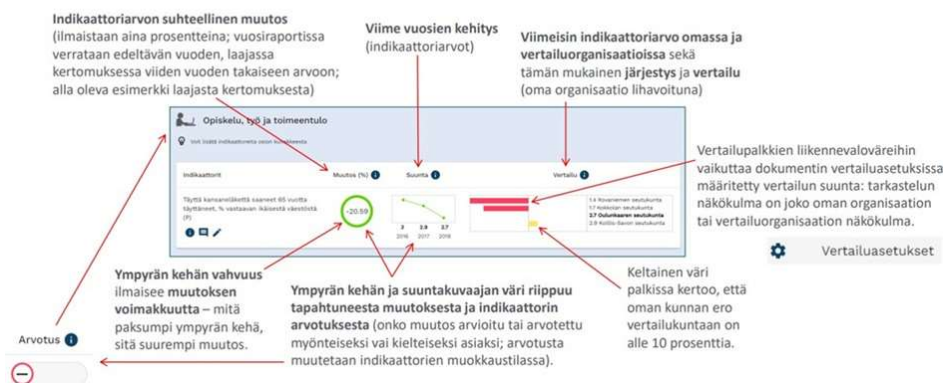
1 Hyvinvoinnin yleiset indikaattorit

Yleiset indikaattoritiedot laajaan hyvinvointikertomukseen on kerätty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietopalvelun ylläpitämästä Sotkanet-tietokannasta. Vertailussa on käytetty vertailukuntina Kainuun alueen kuntia ja naapurikuntia Pohjois-Pohjanmaalta.

Alla olevassa kuvassa havainnollistetaan, miten indikaattoritietoja tulkitaan.

- Vasemmanpuoleisin sarake kuvaa muutoksen voimakkuutta suhteellisten muutosprosenttien avulla: mitä voimakkaampi muutos on, sitä paksumpi on ympyrän reuna; vihreä väri tarkoittaa positiivista ja punainen väri negatiivista muutosta. Mikäli suhteellinen muutos on alle 5 %, kuvataan sitä harmaalla vaakanuolella.
- Toinen sarake vasemmalta kuvaa indikaattorin muutosta viimeisten vuosien aikana: punainen väri kuvaa negatiivista muutosta ja vihreä väri positiivista muutosta. Alle 5 % muutosta kuvataan harmaalla.
- Seuraavissa sarakkeissa näkyy viimeisin indikaattoritulostulos, jota vertaillaan valittuihin toisiin kuntiin tai alueisiin. Vihreä indikaattoripalkki ilmaisee, että kyseisellä kunnalla on parempi indikaattoriarvo kuin Puolangalla ja punainen palkki kertoo, että kyseisen vertailukunnan indikaattoriarvo on Puolankaa huonompi.

Indikaattoritiedon tulkinta

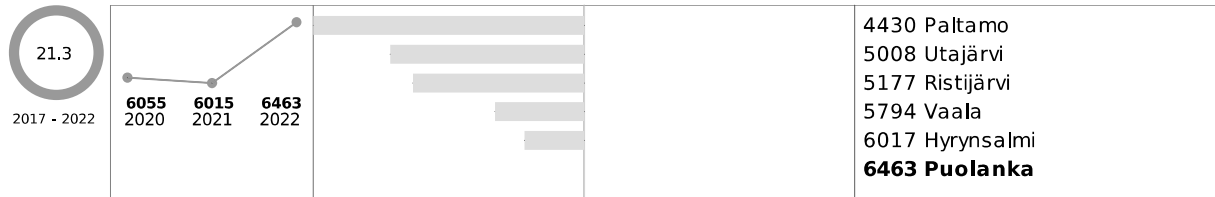
Indikaattoreita tulkittaessa arvotetut indikaattorit kuvaavat muutosta **liikennevalo** periaatteella; **vihreä** kuvaa myönteistä muutosta ja **punainen** kielteistä muutosta. **Harmaalla** merkityt indikaattorit ovat ns. neutraaleja, joissa ei ole käytetty arvotusta siitä, onko indikaattorissa tapahtunut muutos myönteinen tai kielteinen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi, mistä on valmisteilla asetus Sosiaali- ja terveysministeriössä. Tähän hyvinvointikertomukseen on sisällytetty asetusluonnoksen vähimmäistietosisältö-indikaattoreita osaksi indikaattoritietoja niiltä osin, kuin tietoja on ollut Puolangasta saatavilla.

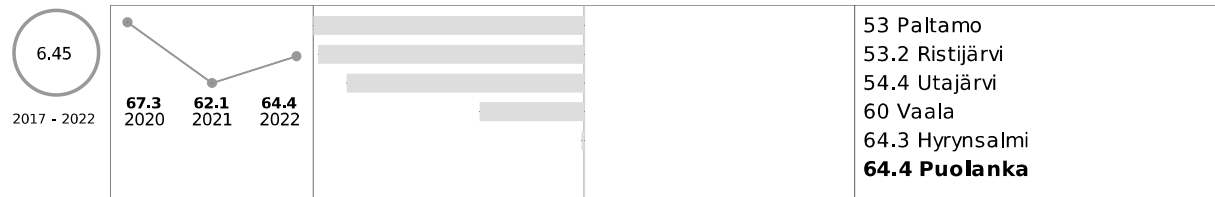
Talous

Tulot

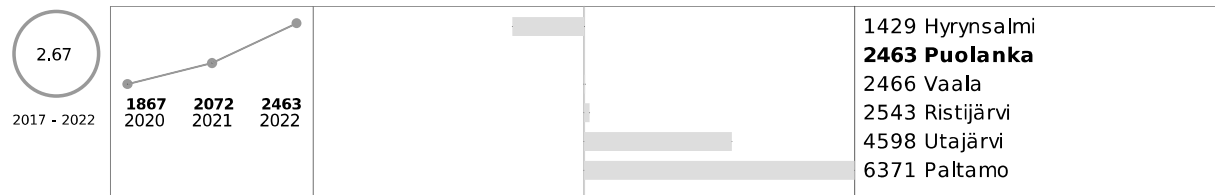
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

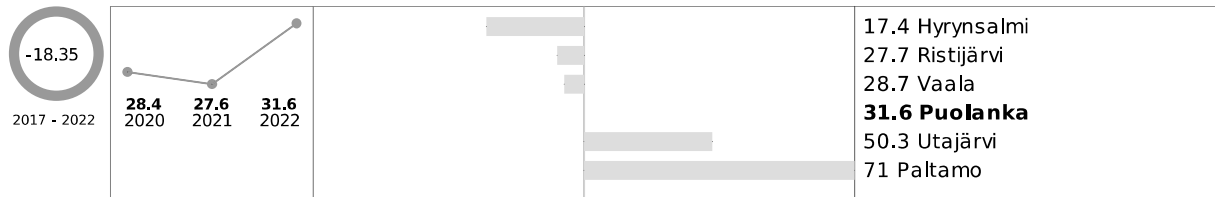
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

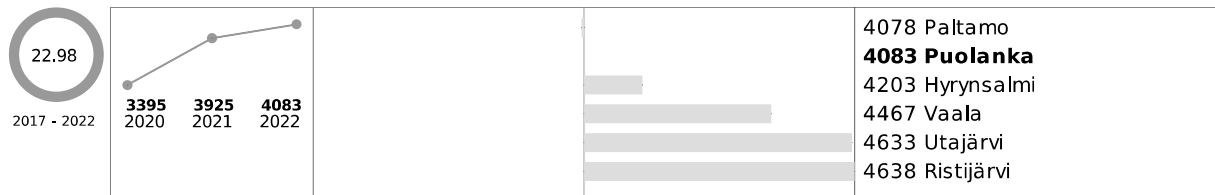
Lainakanta 31.12., euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Verotulot, euroa / asukas

HYTE-kerroin

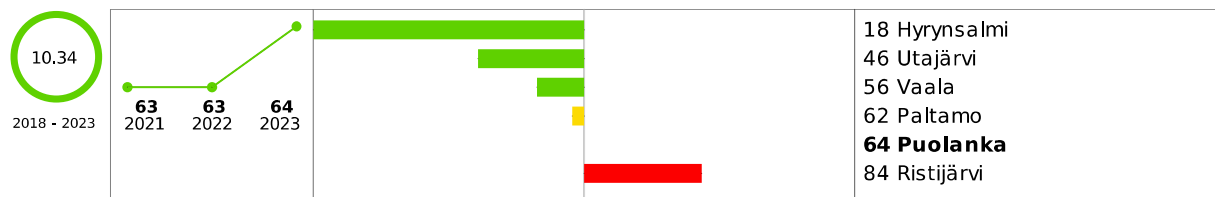
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

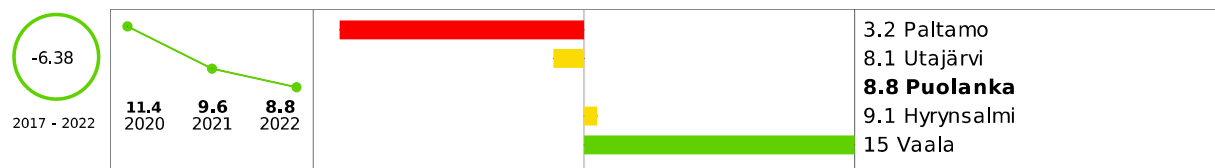
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

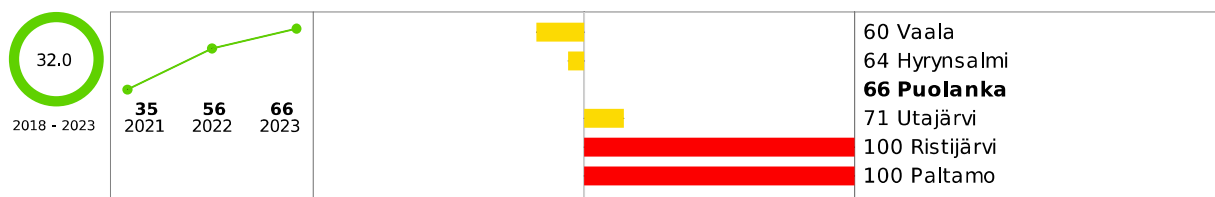
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

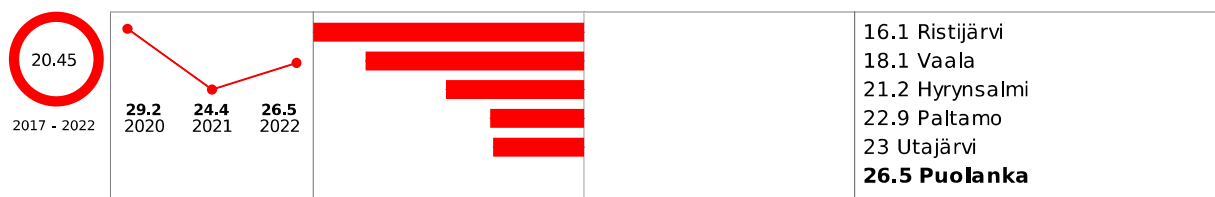
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

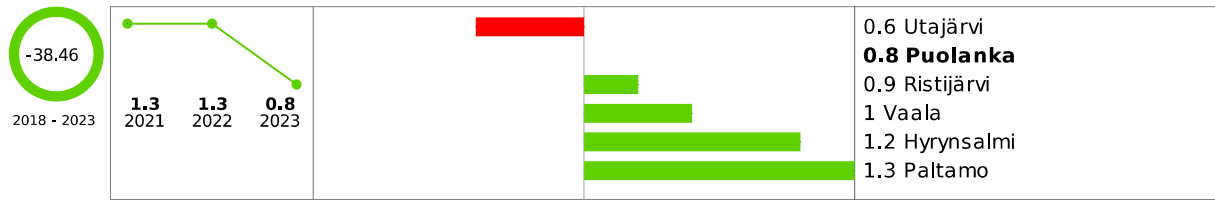
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

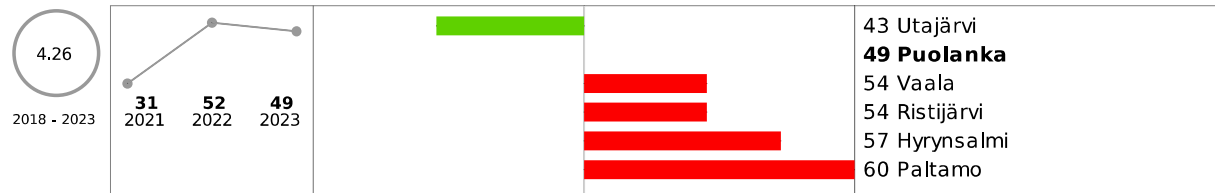
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

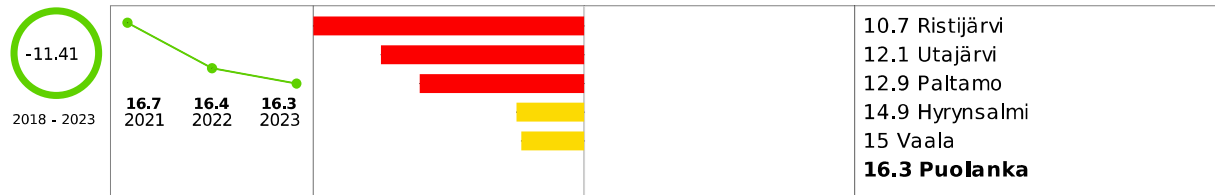
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

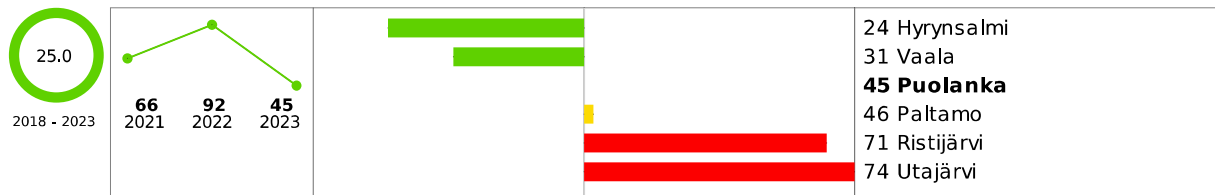
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

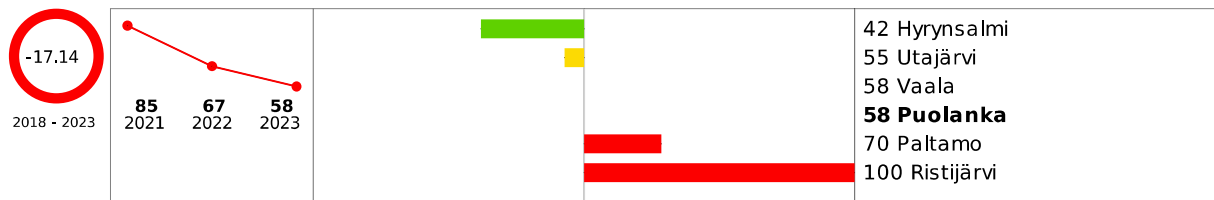

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

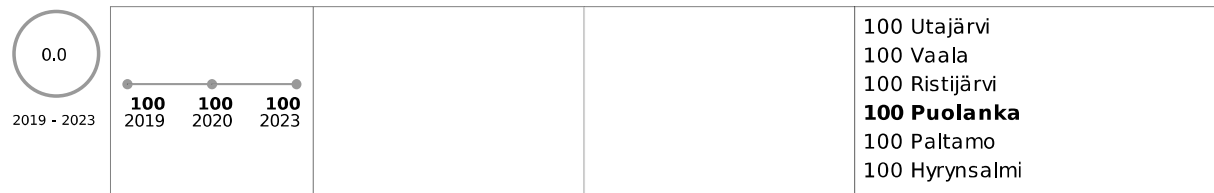

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

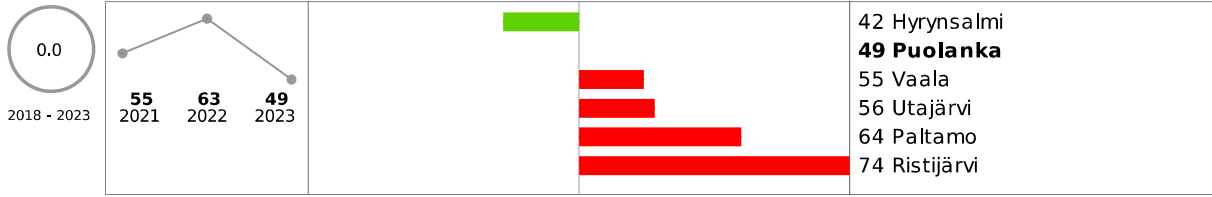
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

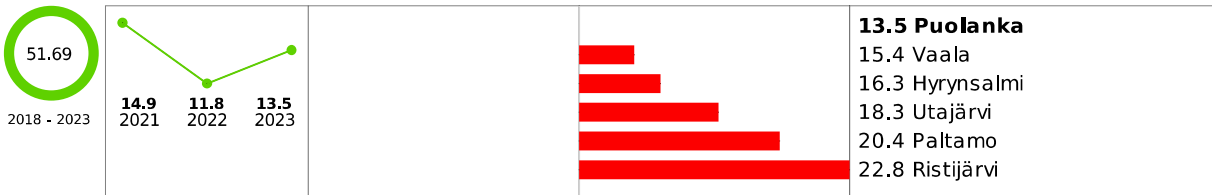
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

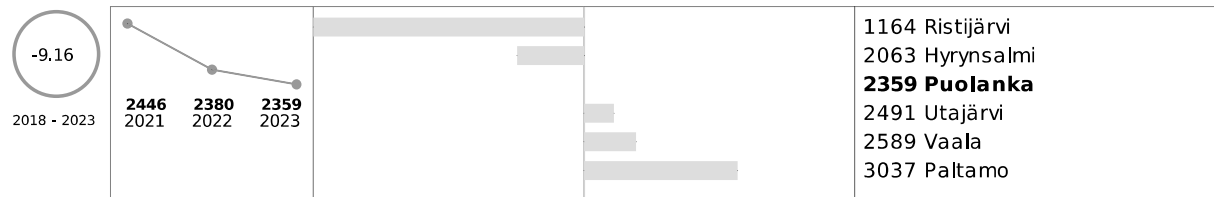
HYTE-kerroin, 1 000 euroa

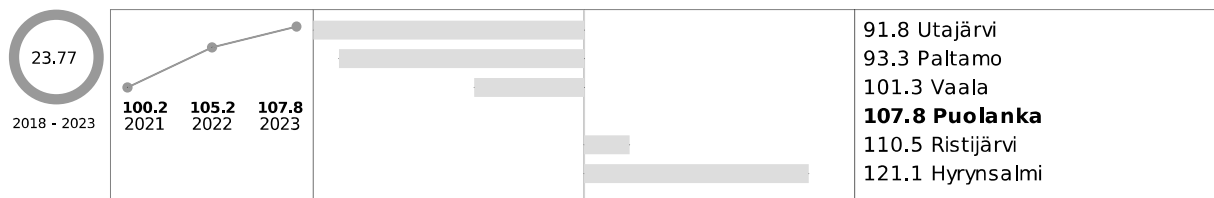
Elinvoima

Väestö

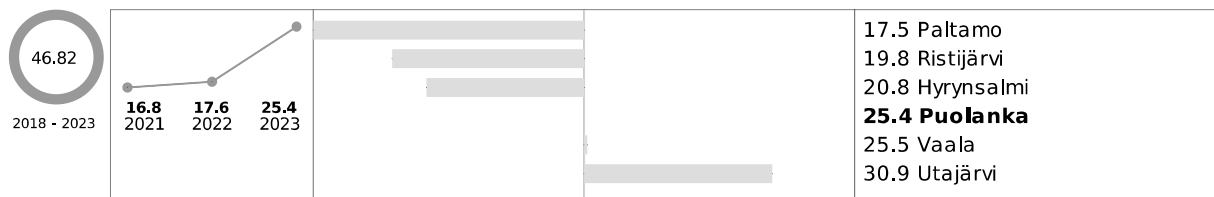
Väestö 31.12.

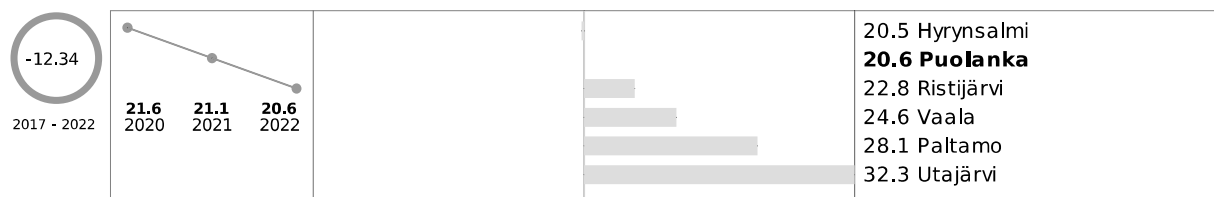
Huoltosuhte, demografinen

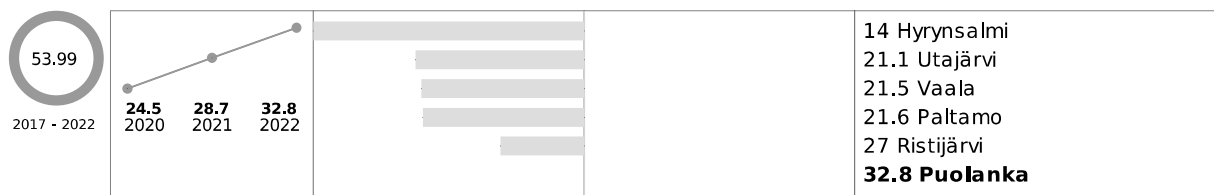
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

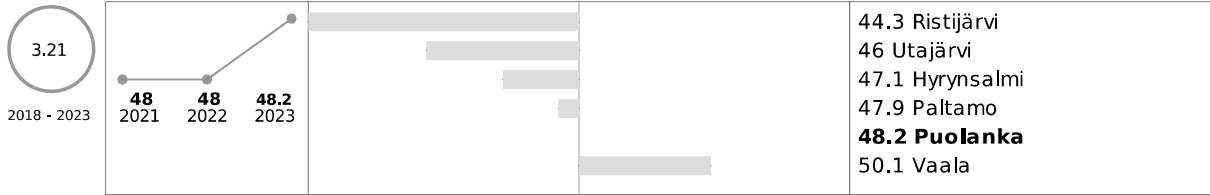
Lapsiperheet, % perheistä

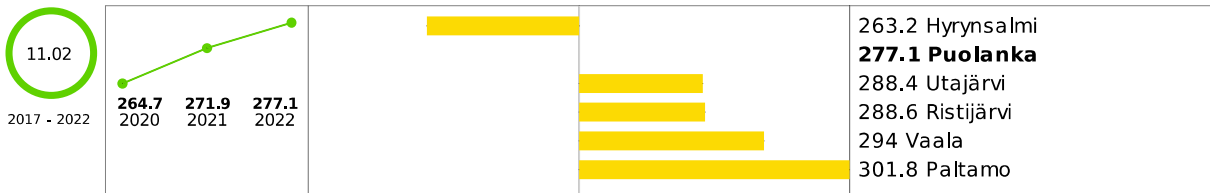
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

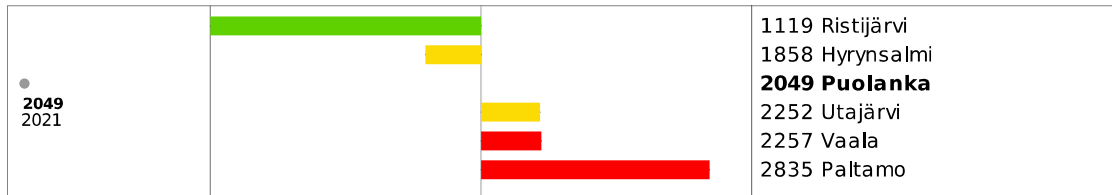
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

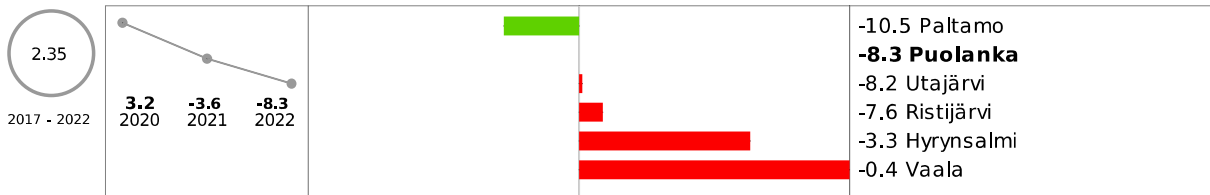
Koulutustasomittain

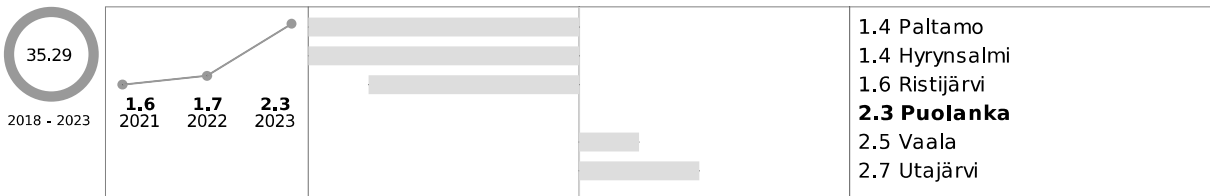
Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

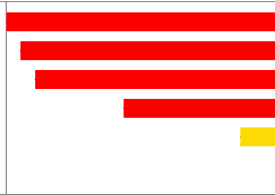
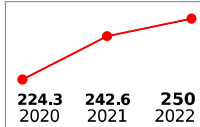
Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

Taloudellinen huoltosuhte

5.66

2017 - 2022

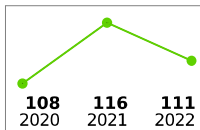

180.2 Ristijärvi
183.8 Utajärvi
187.6 Paltamo
210.4 Vaala
240.5 Hyrynsalmi
250 Puolanka

Lähtömuuttajat, lkm

-15.91

2017 - 2022

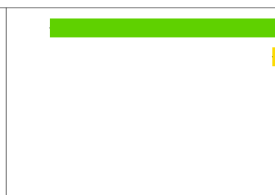
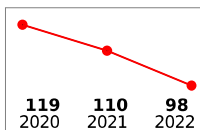

58 Ristijärvi
104 Hyrynsalmi
111 Puolanka
125 Utajärvi
143 Vaala
189 Paltamo

Tulomuuttajat, lkm

-11.71

2017 - 2022

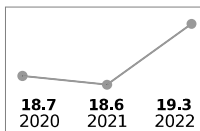
51 Ristijärvi
97 Hyrynsalmi
98 Puolanka
107 Utajärvi
148 Vaala
154 Paltamo

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

2.66

2017 - 2022

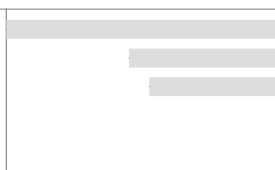
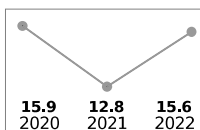

15.7 Ristijärvi
16.7 Vaala
16.9 Utajärvi
17.3 Paltamo
18.4 Hyrynsalmi
19.3 Puolanka

Lasten pienituloisuusaste

-6.59

2017 - 2022

10.3 Vaala
12.7 Hyrynsalmi
13.1 Paltamo
15.6 Puolanka
18.2 Utajärvi

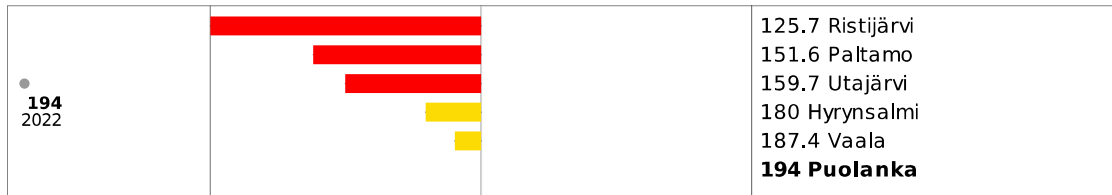
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

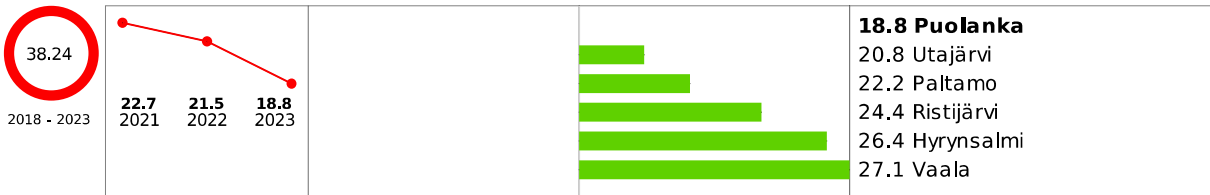
Työlliset, % väestöstä

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

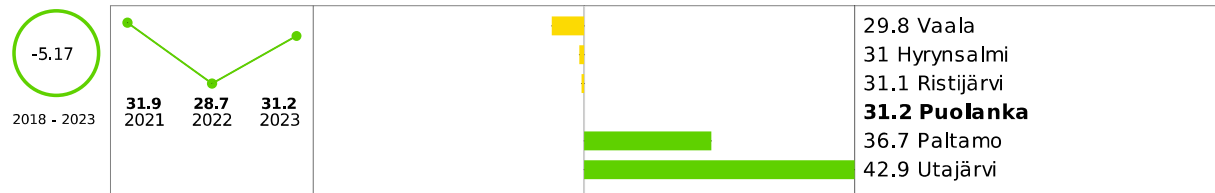
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Puolangan kunnan asukasluku on 2 359, mikä heikentää demograafista huoltosuhdetta. HYTE-kertoimen indikaattorit viestivät myönteisistä muutoksista. Työllisten %-osuus väestöstä on pienentynyt, mitä selittää rakennetyöttömyys ja 18-24 vuotiaiden työttömyyden kasvu.

Kunnan huoltosuhde tulee heikkenemään myös tulevina vuosina, mikä lisää kuntatalouden epävarmuutta. Työvoimapaalvelujen siirtyessä kuntiin on varauduttava tiukkenevaan taloudelliseen tilanteeseen tilanteessa, jossa myös valtionosuusuudistusta parhaillaan valmistellaan.

Puolangan kuntaa pidetään turvallisena ja luonnonläheisenä asuinympäristönä Kainuussa, missä kaikki peruspalvelut ovat saatavilla vaivatta. Elinkeinorakenne pohjautuu pitkälti palveluihin ja hoiva-ala tarjoaa suuren osan alueen työpaikoista. Maaseutumaisen kunnan ominaispiirteitä ovat maa- ja metsätalouden suuret yritykset sekä yrittäjävetoiset mikroyritykset.

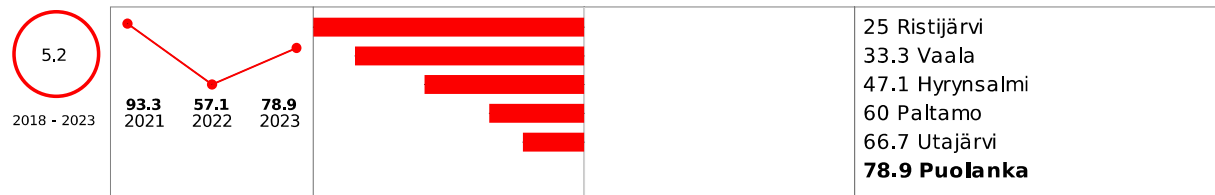
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

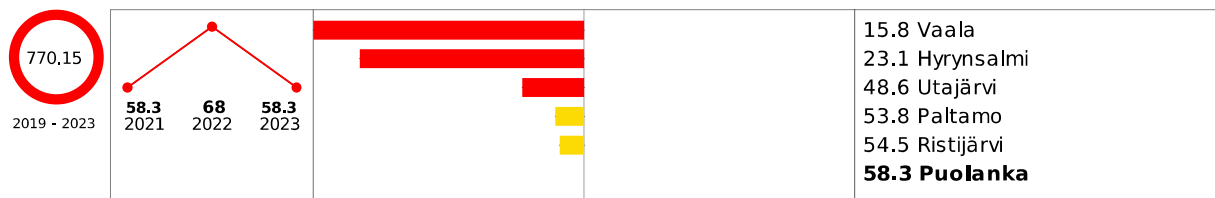
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

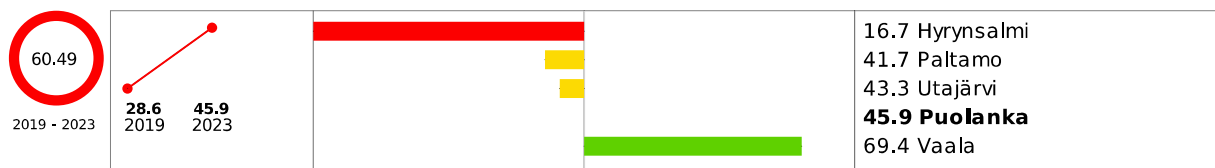
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

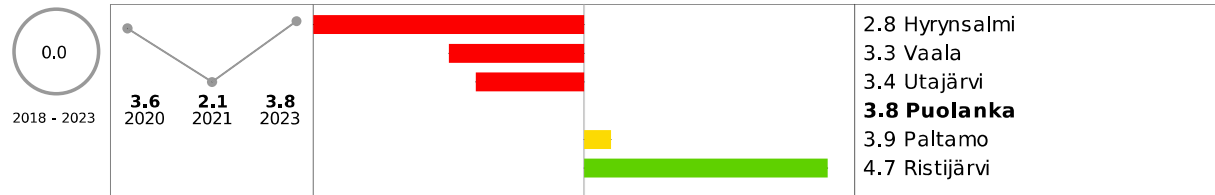

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

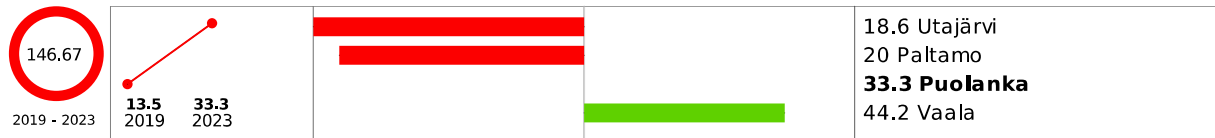
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

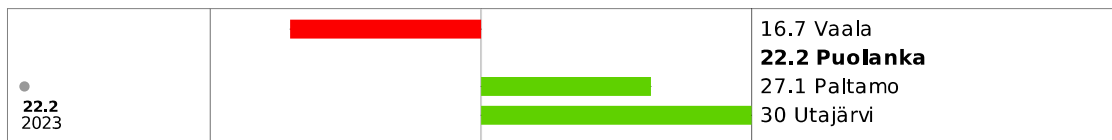
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista

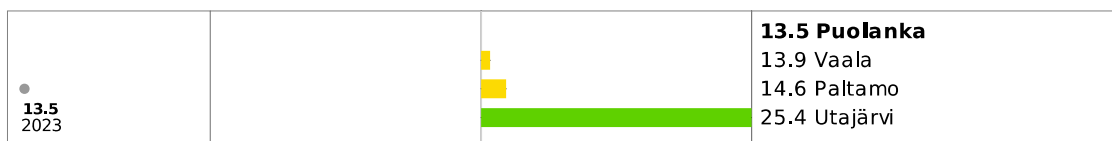
Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

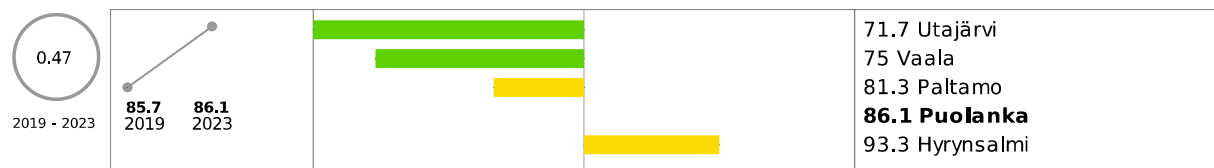
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

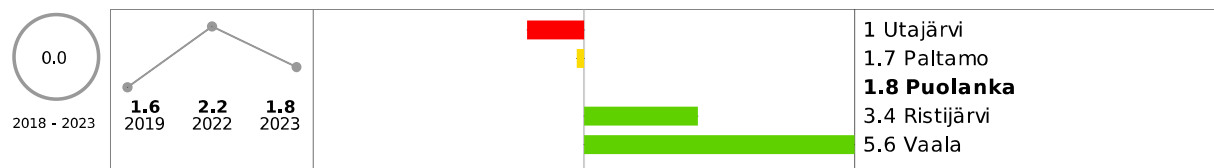

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

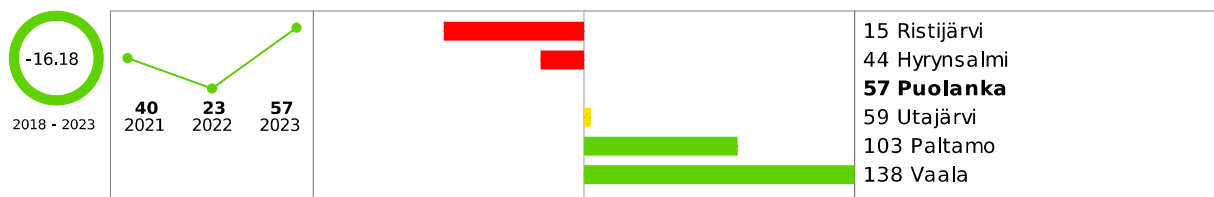

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

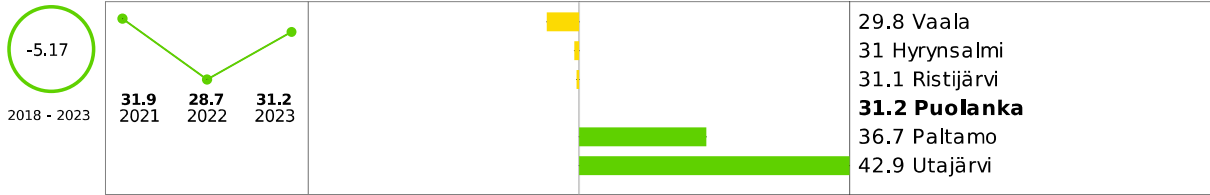
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

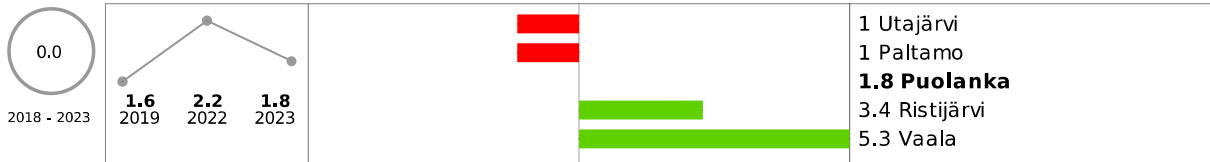
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

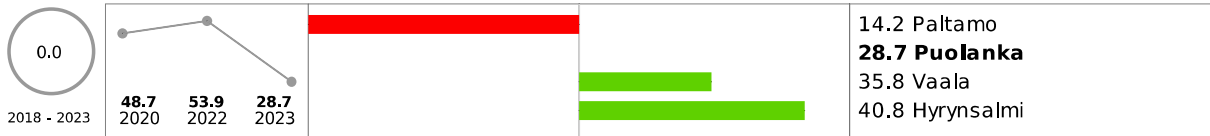
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

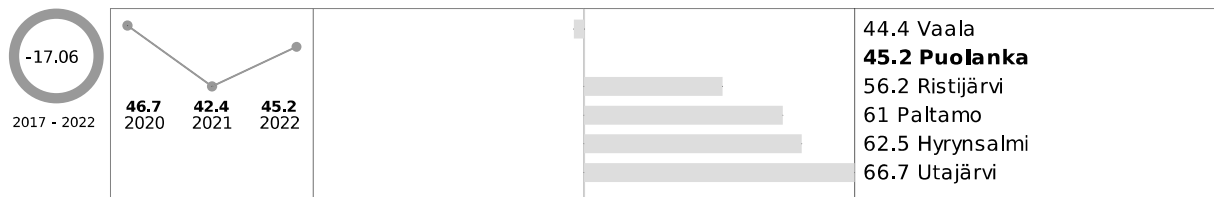
Rikoksista syllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

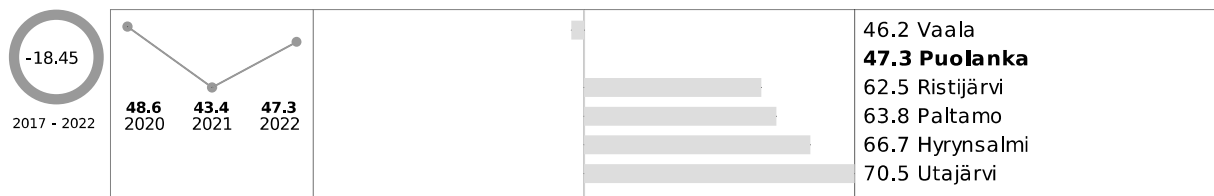
Palvelut

Koulu

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 3 km [%]

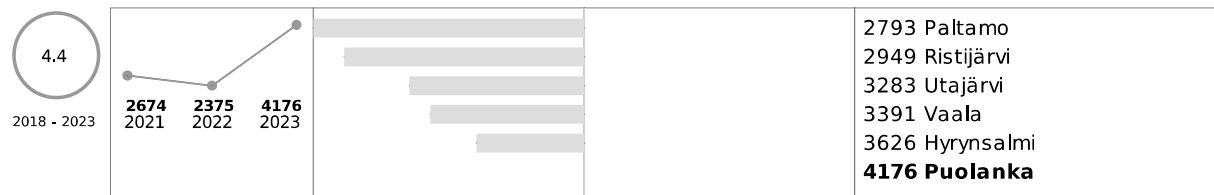

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 5 km [%]

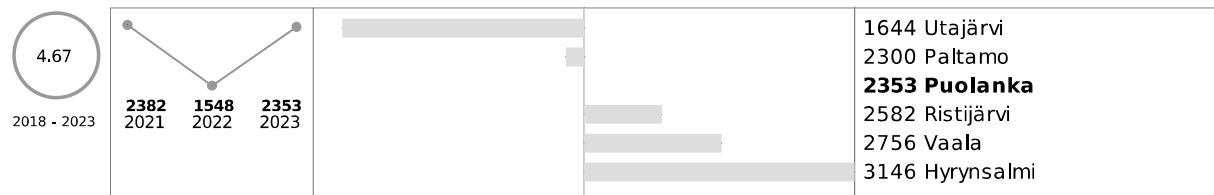

Sosiaali- ja terveydenhuolto

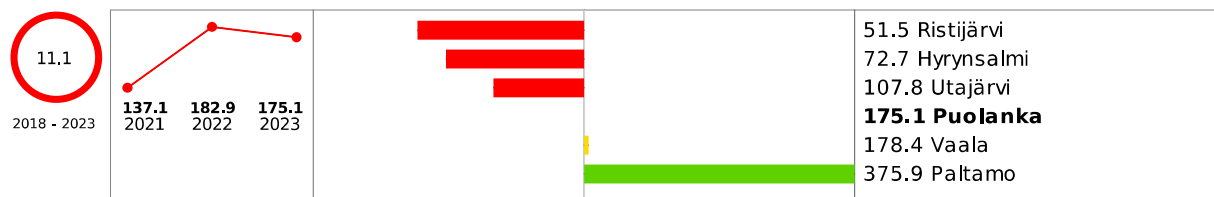
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

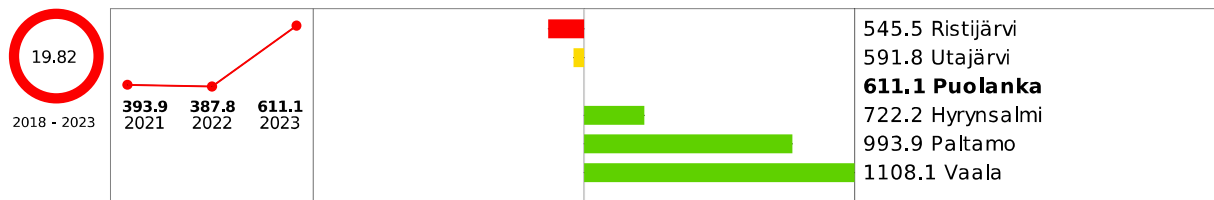
Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

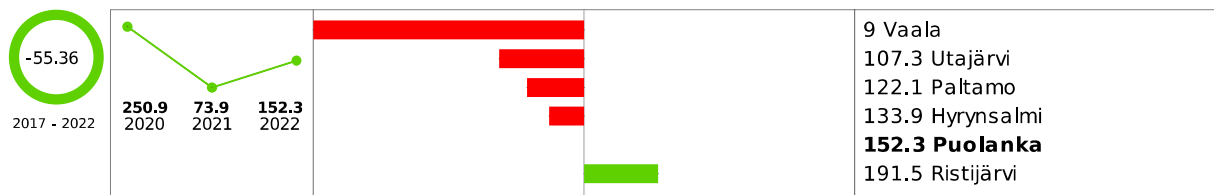
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiasta

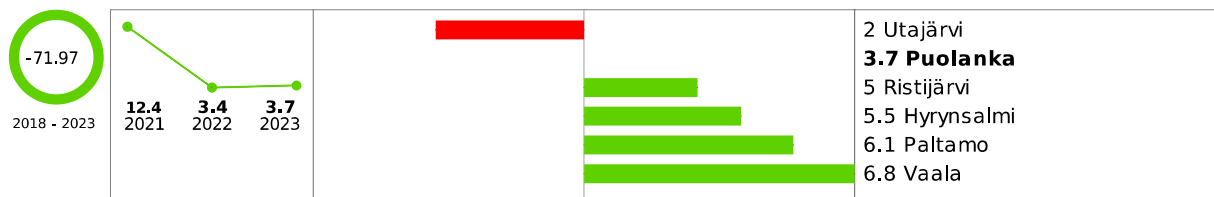
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

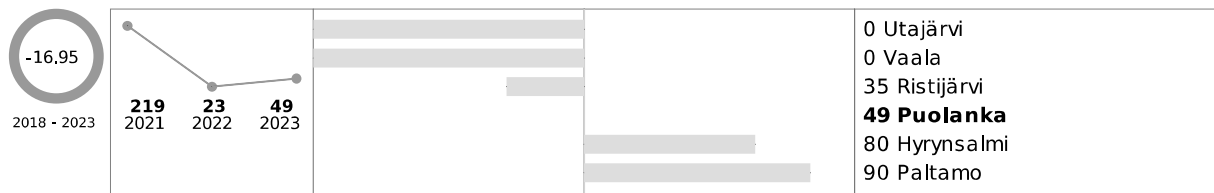

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Lasten ja nuorten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että monella osa-alueella on huolenaiheita: alakoululaisten heikko fyysinen toimintakyky ja arkiamuista puuttuva aamiainen sekä yläkoululaisten oman terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien määrän kasvu.

Viimeisen kahden vuoden aikana on ollut nähtävissä lastensuojeluilmoitusten määrän kasvua samoin kuin psykiatrian avohoitokäyntien ja laitoshoidon hoitopäivien kasvua.

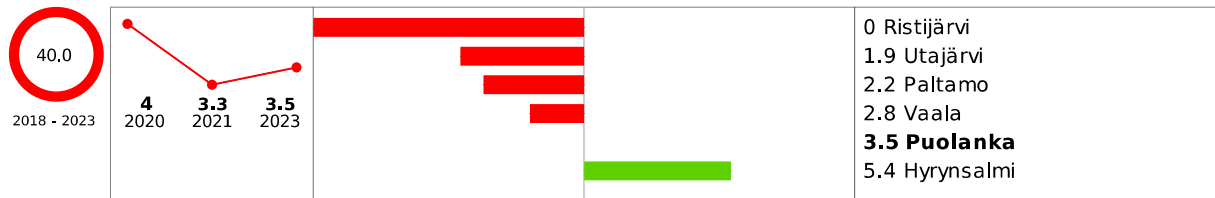
Puolangan kunnassa tarjotaan kaikille lapsille ja nuorille mahdollisuus harrastuksiin - Harrastamisen Suomen mallin mukaisella toiminnalla. Kunta tarjoaa myös lapsille ja nuorille mahdollisuuksia myös kulttuurikokemuksiin.

NUORET JA NUORET AIKUISET

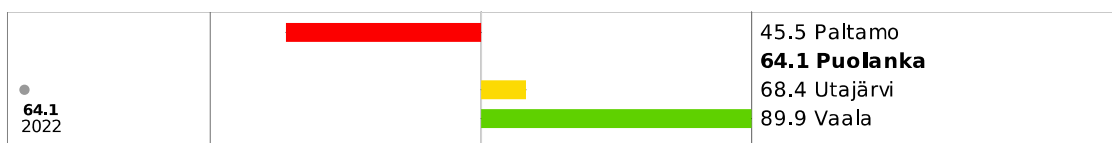
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

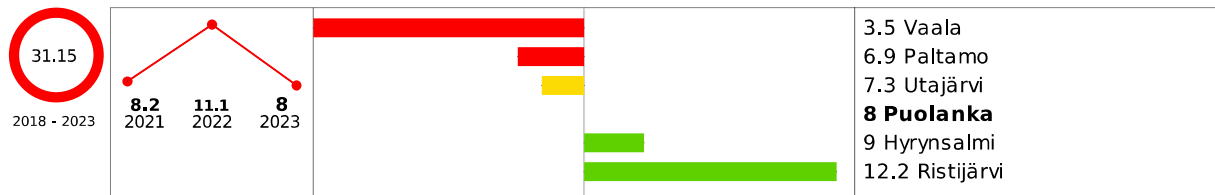
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

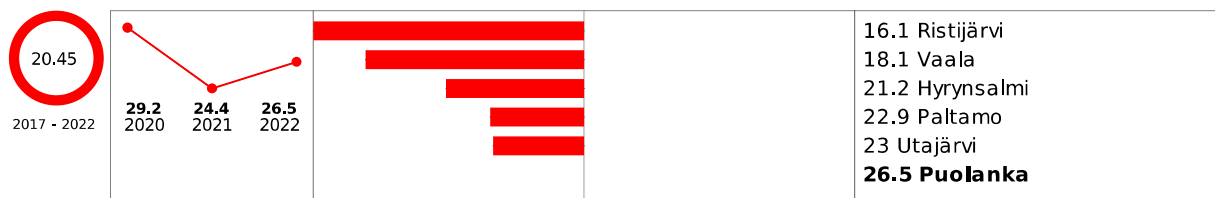
Kuntoutusrahaa saavat 16 - 19-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

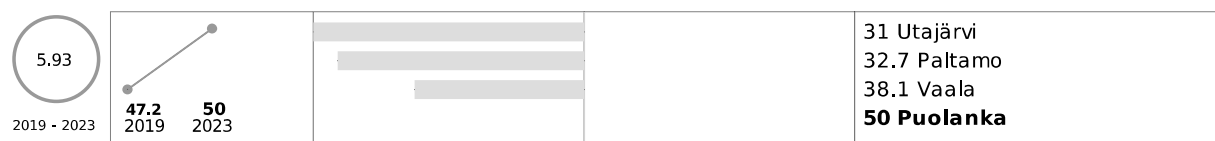
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

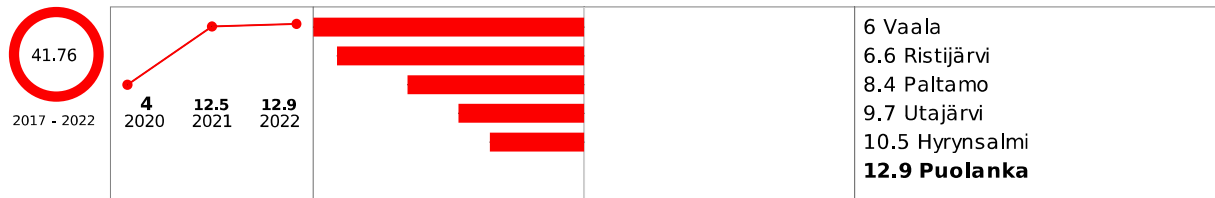

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

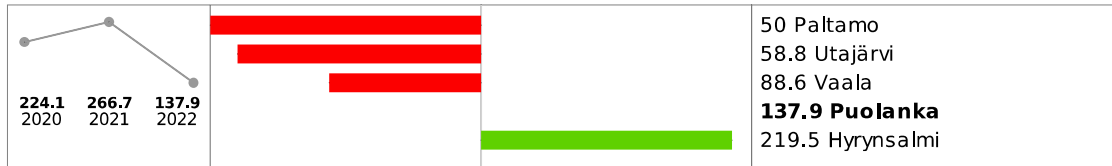

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

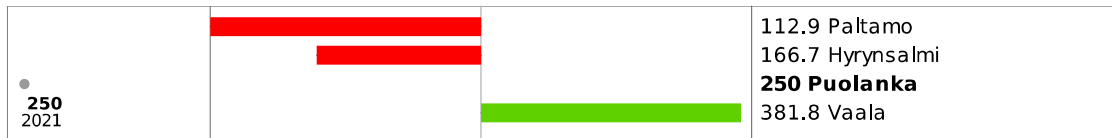
Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000 vastaavan ikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorista ja nuorista aikuisista on Puolangan osalta vähemmän tilastotietoa saatavissa. Kunnassa ei ole toisen asteen koulutusta, joten suuri osa nuorista muuttaa koulutuksen perässä kunnasta peruskoulun jälkeen.

Kunnassa toimii etsivä nuorisotyö sekä uraohjaaja (Work&Stay-hanke). Näiden palvelujen avulla pyritään ohjaamaan nuoria eteenpäin koulutukseen tai työelämään. Yhteistä näille nuorille on mm. päihde- ja mielenterveysongelmat, matalan tulo- ja koulutustason perhe ja oppimisen ongelmat.

TYÖIKÄISET

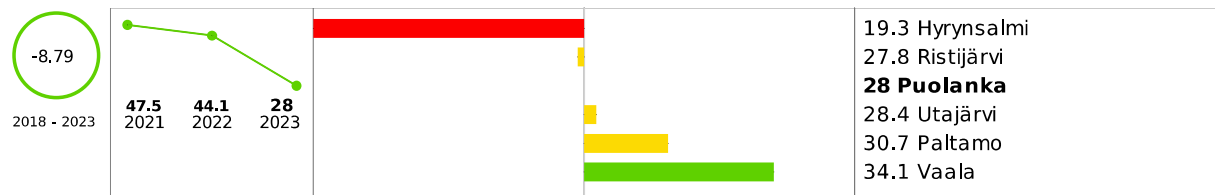
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

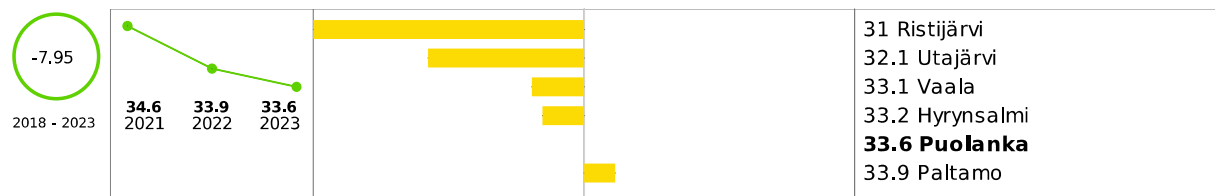
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Verenkierroelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

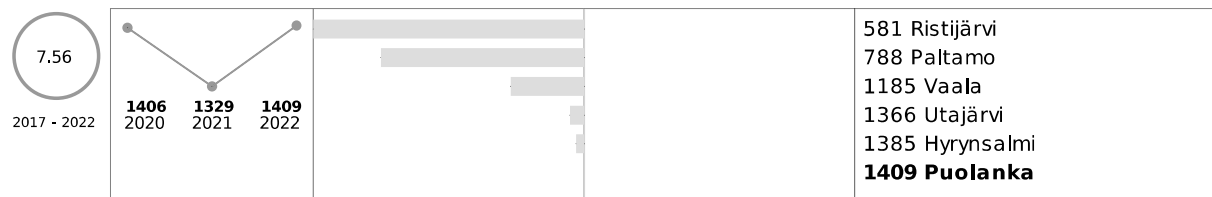
Työkyyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

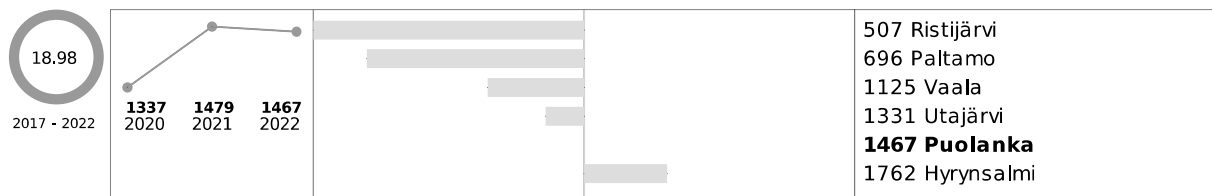
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

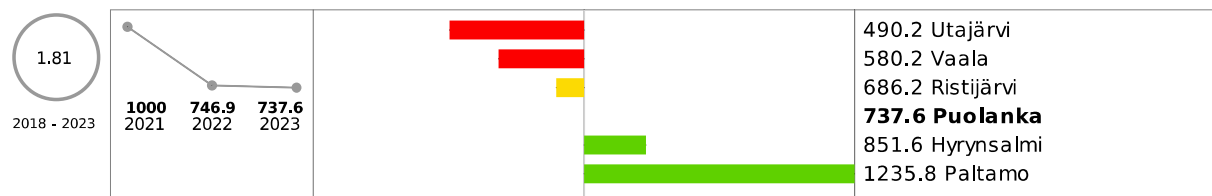
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäisten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita ovat erityisesti mielenterveysperusteisen työkyvyttömyyseläkettä saavien osuuden kasvu sekä perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit. Työikäisestä väestöstä heikoimmalla osalla ja suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat työttömät ja päihdeongelmaiset, joita kaikkia ei soten tukitoimillakaan tavoiteta.

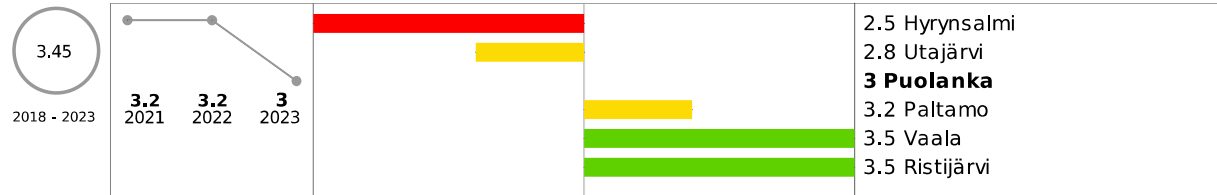
Kunnalla on merkittävä tekijä kuntalaisten vapaaehtoisen oman terveyden hoitamisessa. Kunnan tehtävänä on mahdollistaa kuntalaisille liikkumisen harrastamista, ylläpitämällä monipuolisesti ulkoliikuntapaikkoja ja tarjota sisäliikuntatilojen monipuolista ja edullista käyttöä kuntalaisille.

IKÄIHMISET

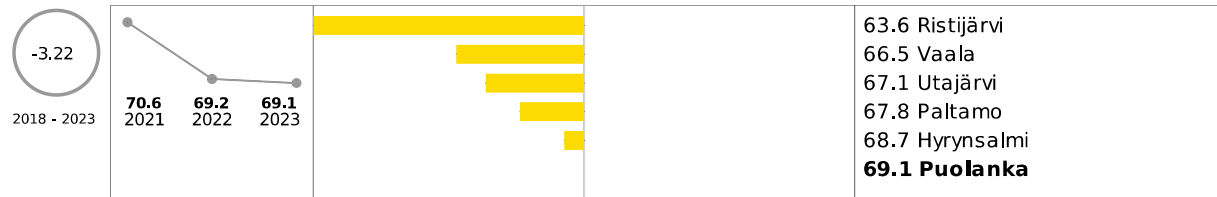
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

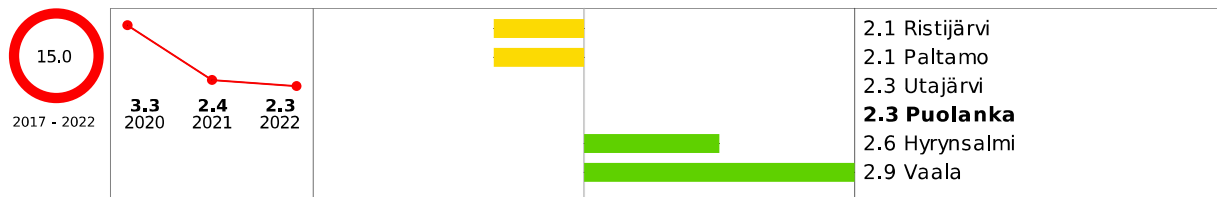
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

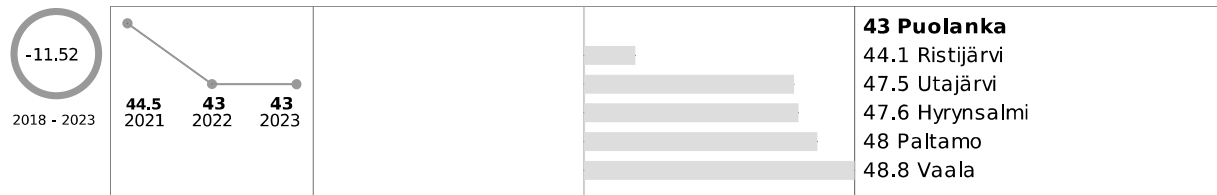
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

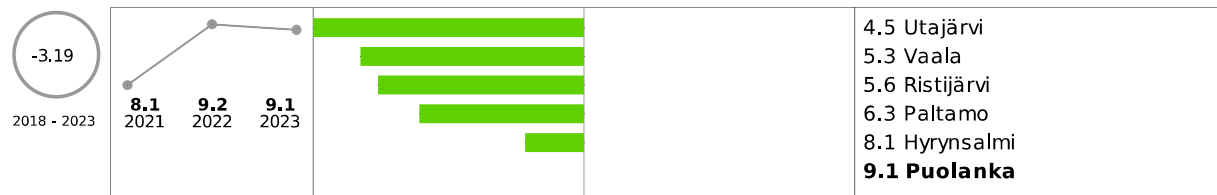
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

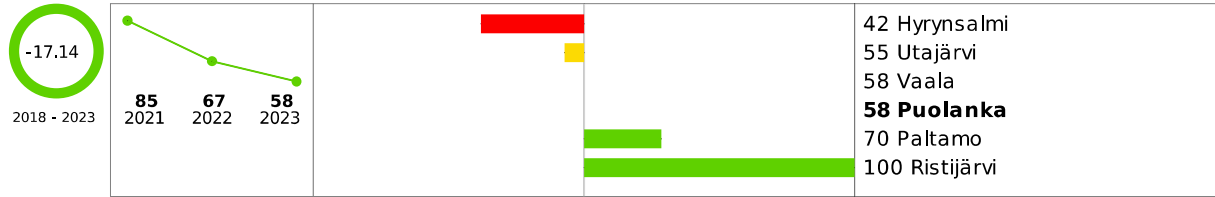
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

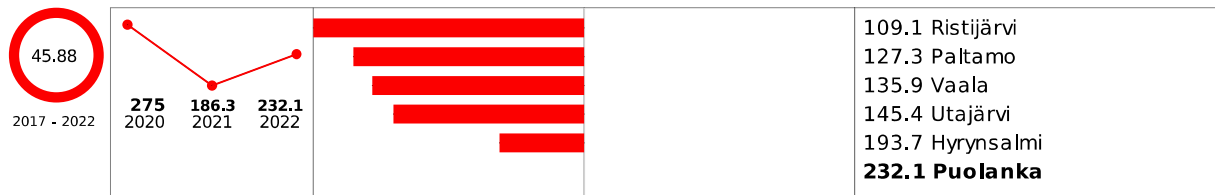
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

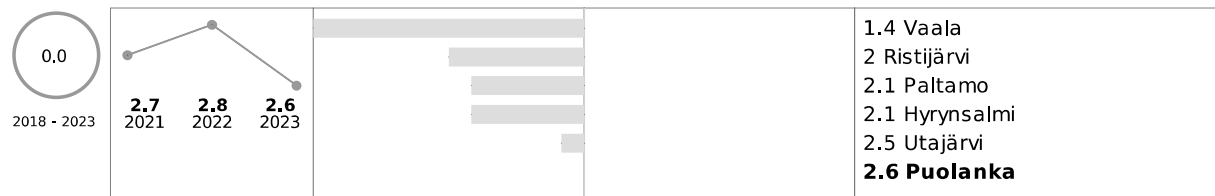

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

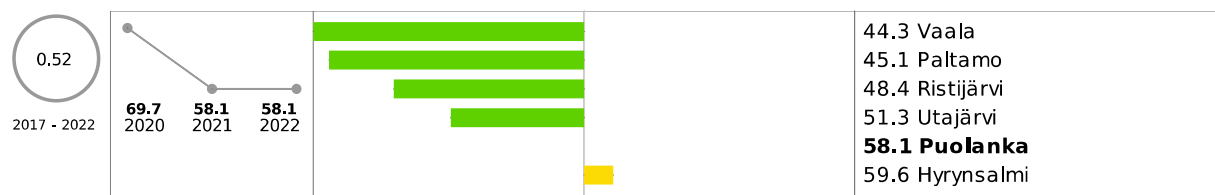

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, koko väestö, enintään 2 km [%]

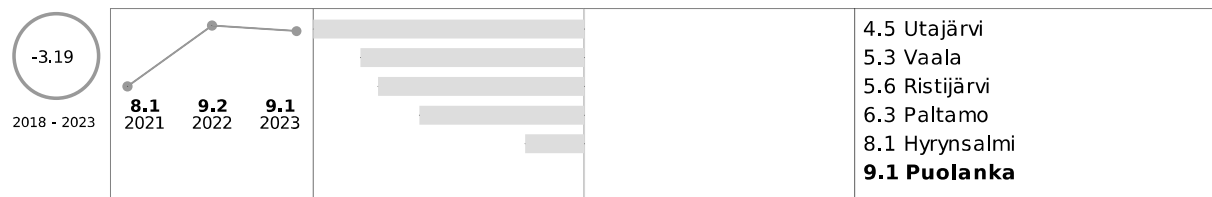
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, koko väestö, enintään 1 km [%]

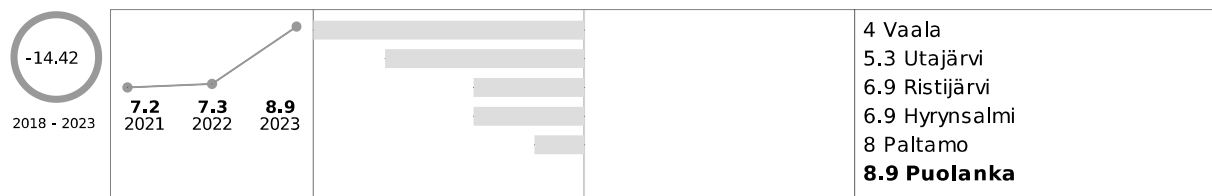
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Seniори-ikäiset kuntalaiset ovat kunnalle voimavara, toimiessaan aktiivisesti eri järjestöissä mm. organisoimassa erilaisia tapahtumia kuntaan. He toimivat aktiivisesti myös kansalaisopistossa. Senioriväestöä on myös aktiivisina luottamushenkilöinä kunnan eri toimielimissä.

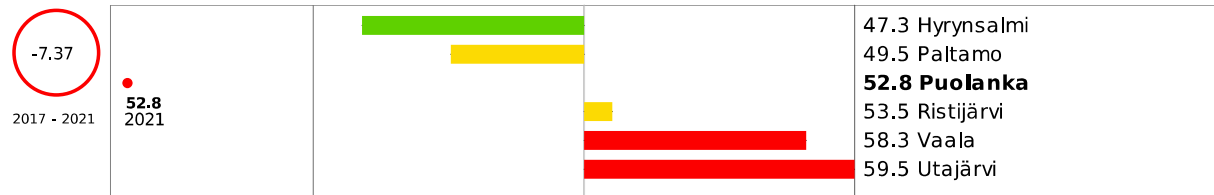
Ikäihmisten indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita ovat kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitokasojen kasvu viimeisten vuosien aikana.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

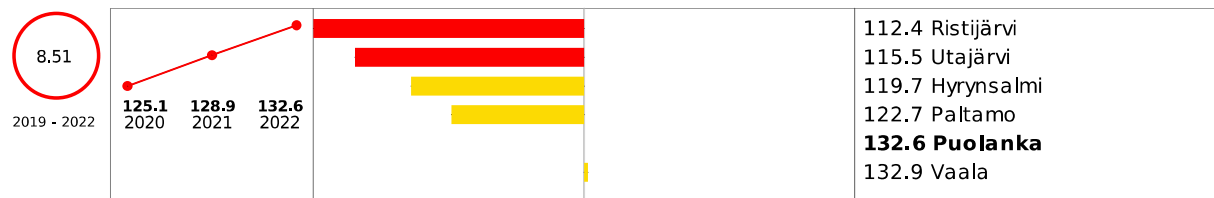
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

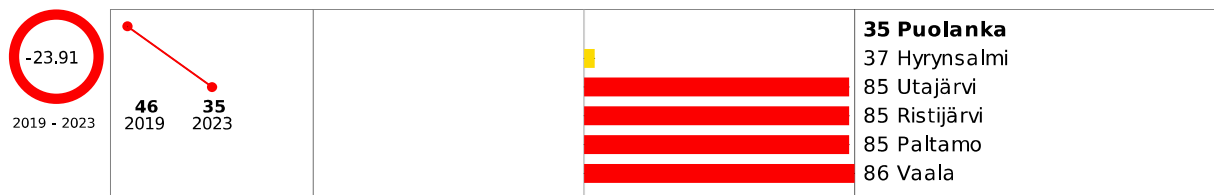
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

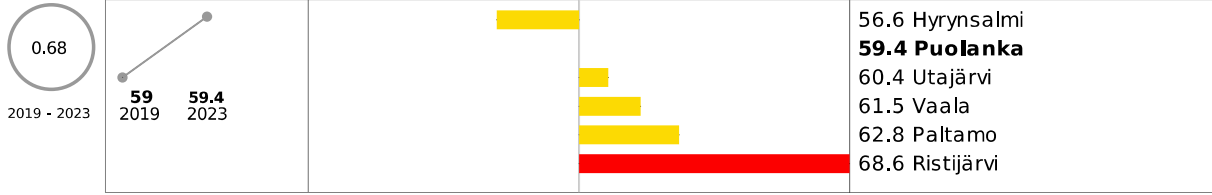

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä

Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa

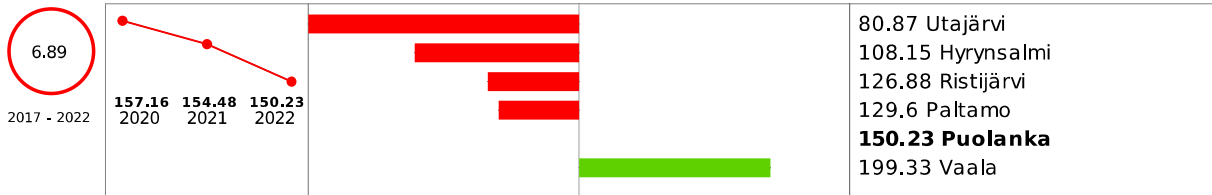
Huono-osaisuus yhteensä

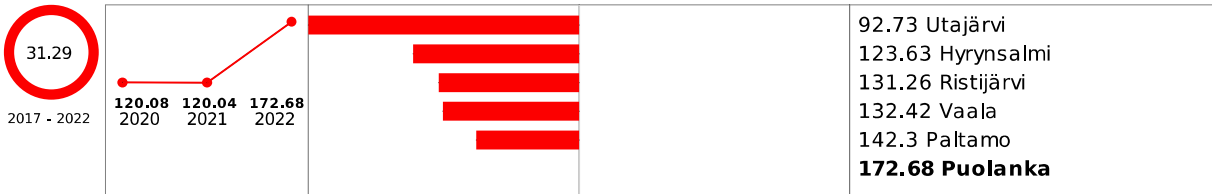
Inhimillinen huono-osaisuus

Huono-osaisuuden sosiaaliset seuraukset

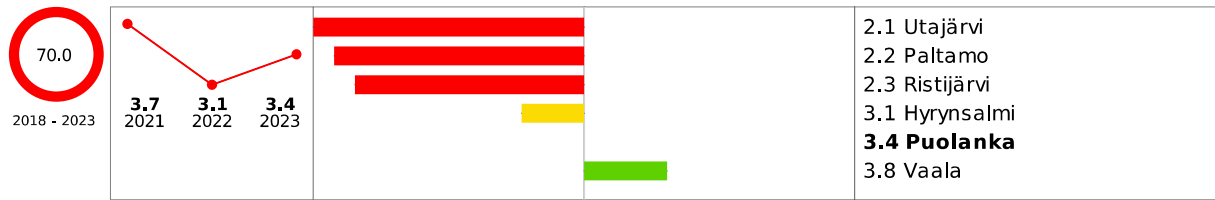

Huono-osaisuuden taloudelliset yhteydet

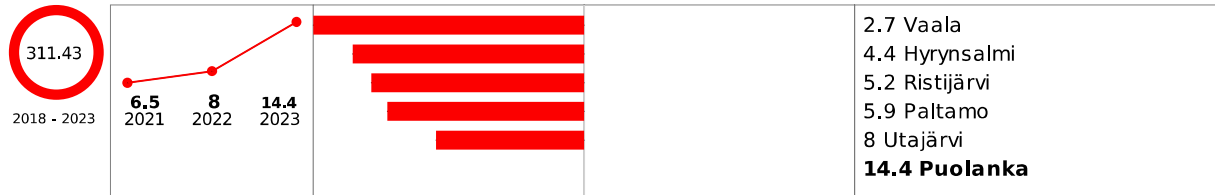

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

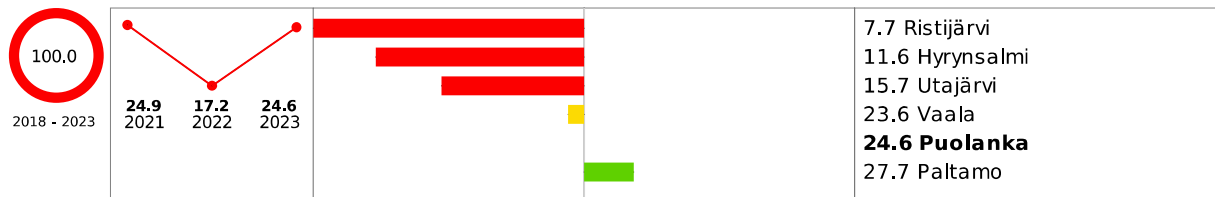
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

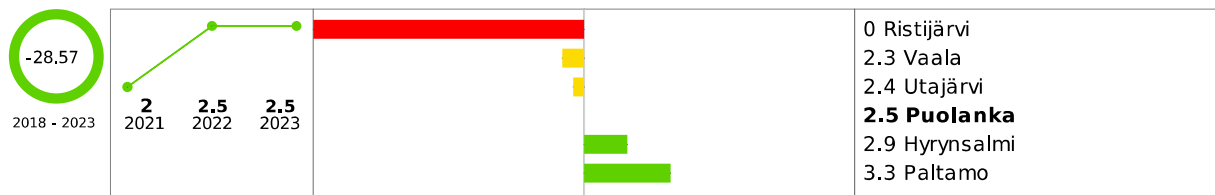
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta

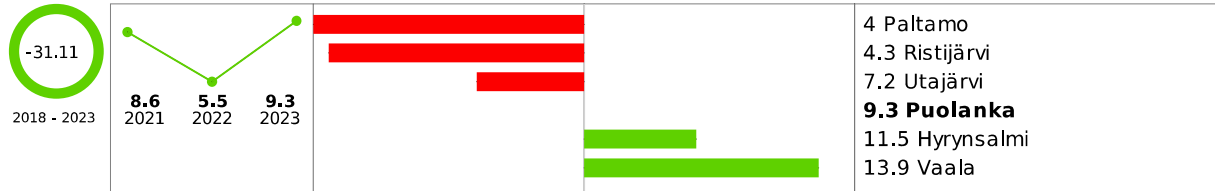
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta

Päihtyneiden säilöönotot / 1 000 asukasta

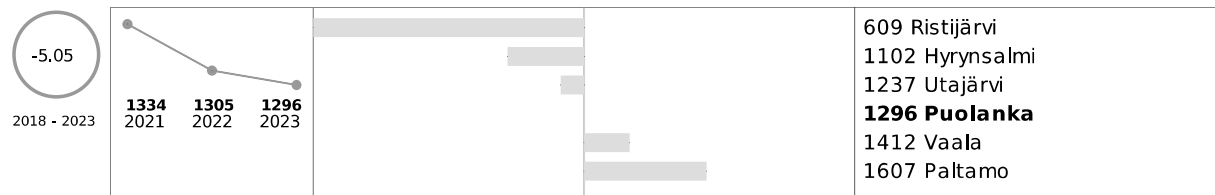
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

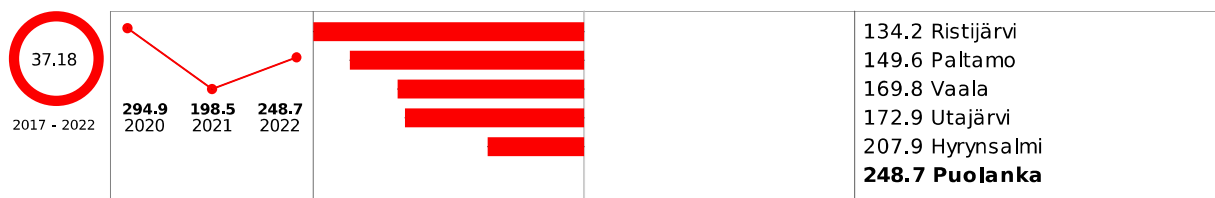
Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta

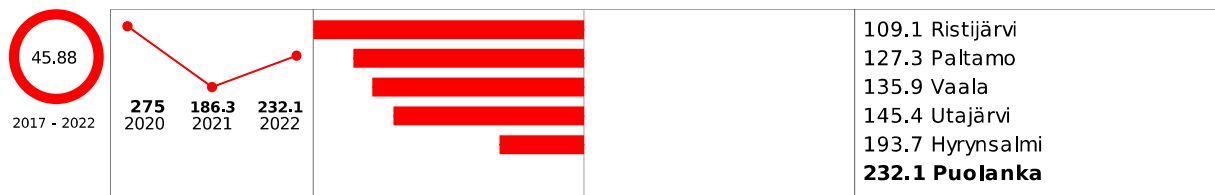
Asuntokunnat yhteensä, lkm

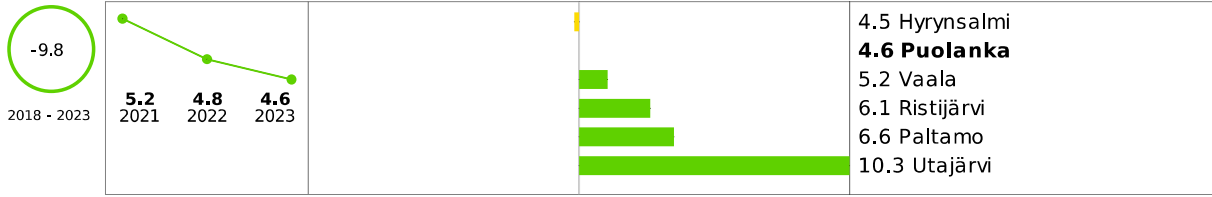
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

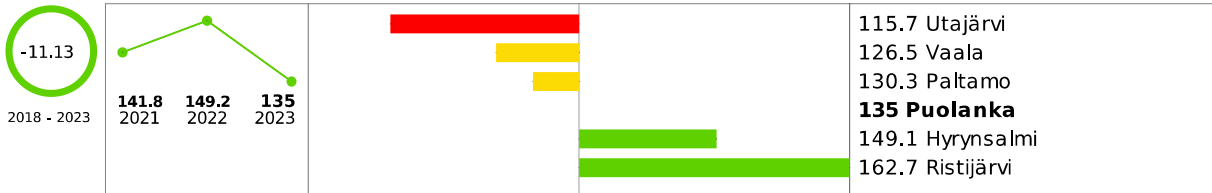
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

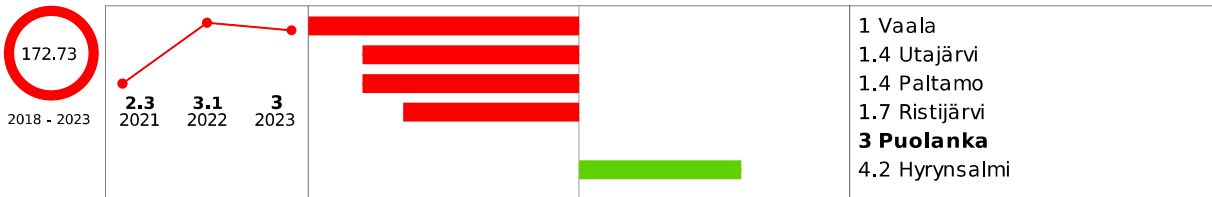
Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

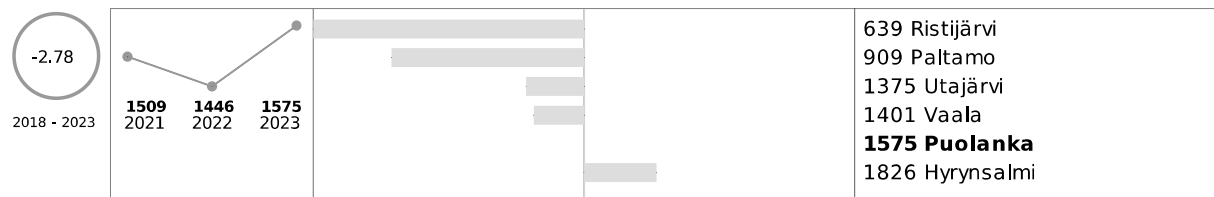
Täydentävää toimeentulotukea vuoden aikana saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

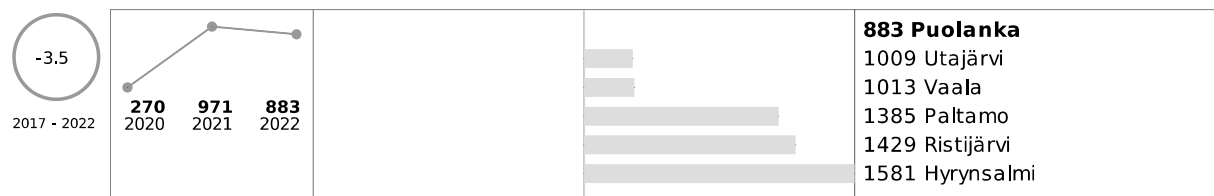
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

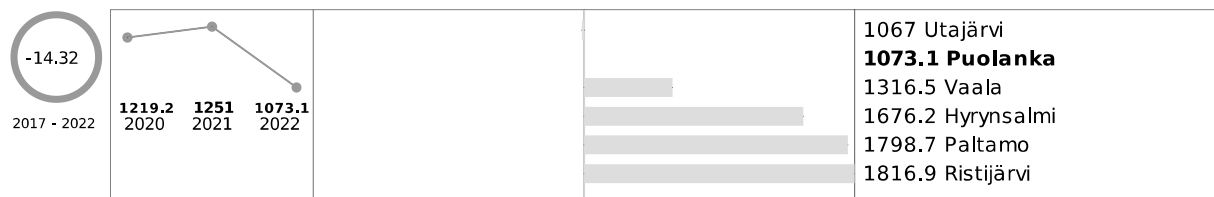
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

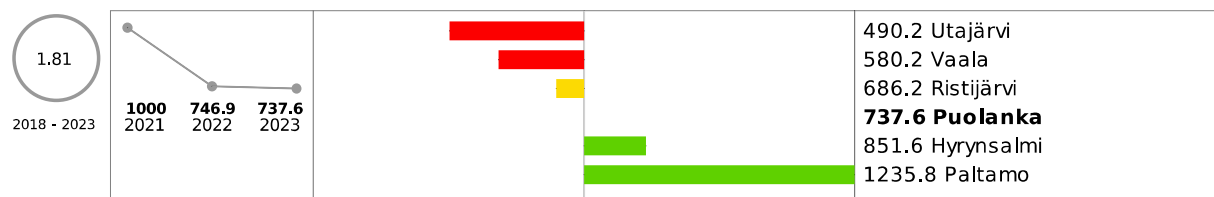
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

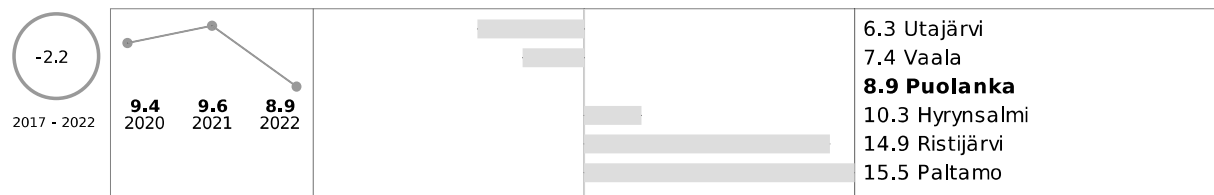
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

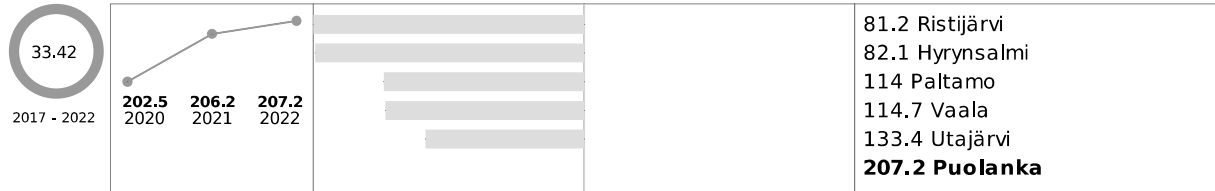
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika

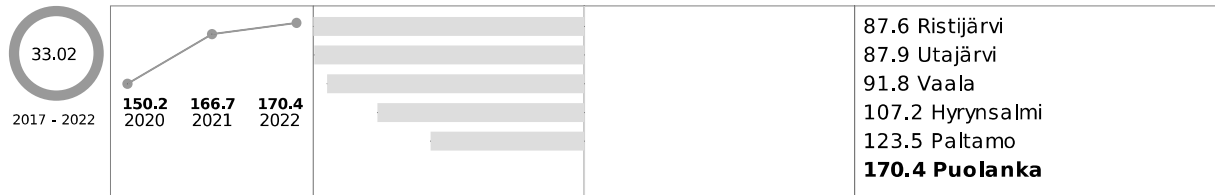
Pähteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

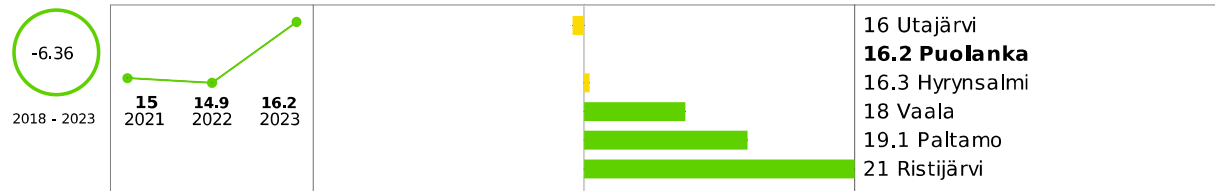
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

Sairaalahoitossa olleiden potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

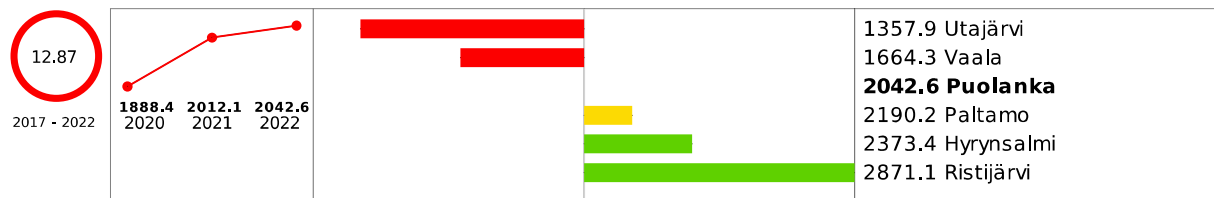
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

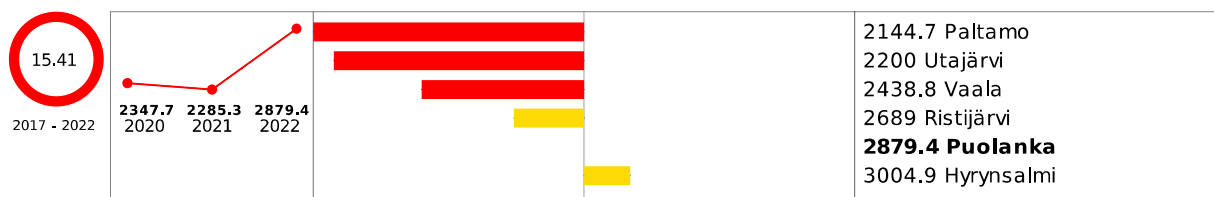
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä

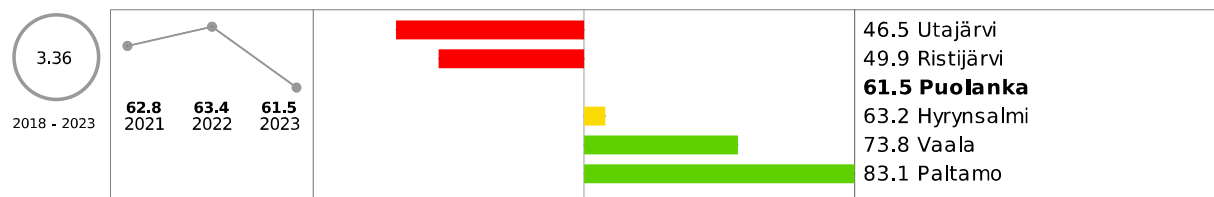
Erikoissairaanhoidon nettokäyttökustannukset, yhteensä, euroa / asukas

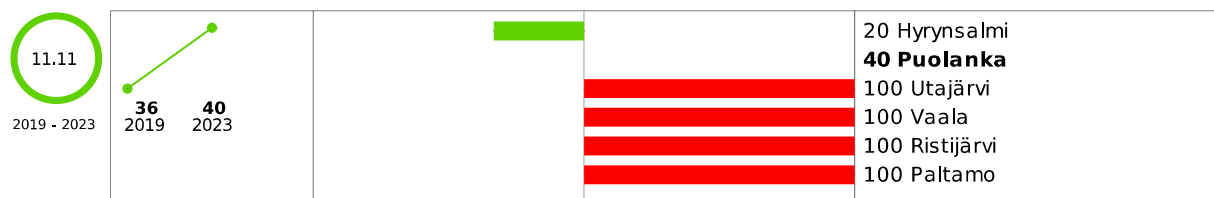
Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas

Toimeentulotuki, euroa / asukas

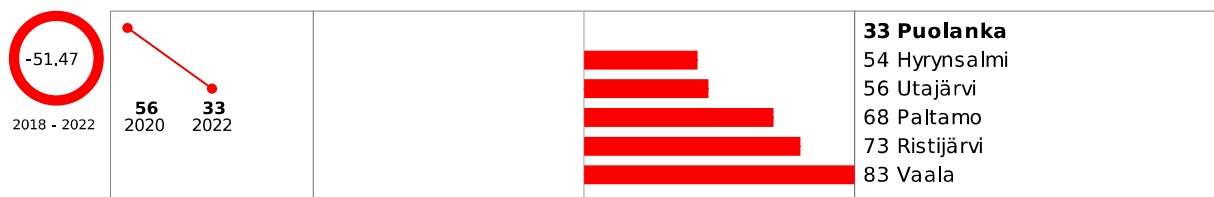

Väestön terveydentilan seuranta ja arviointi kunnan johdossa, pistemäärä

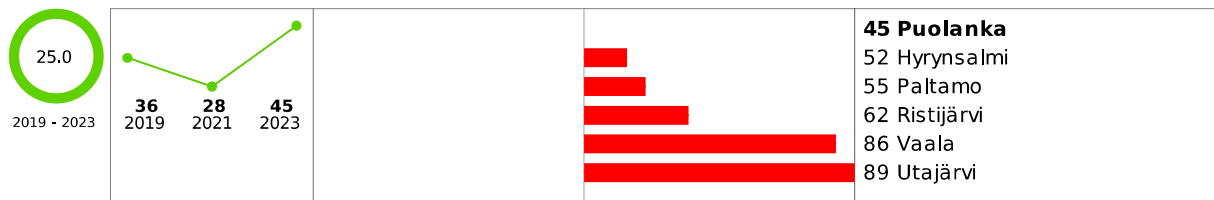

Vapaa-aika

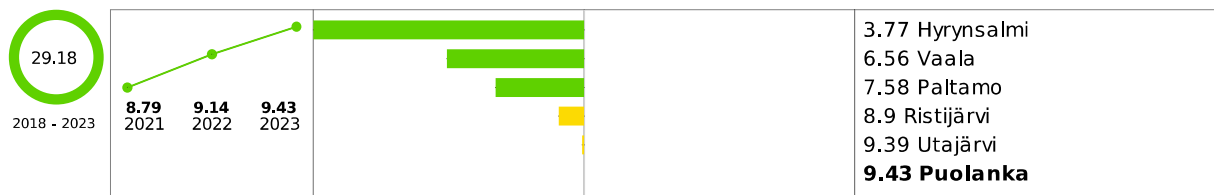
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

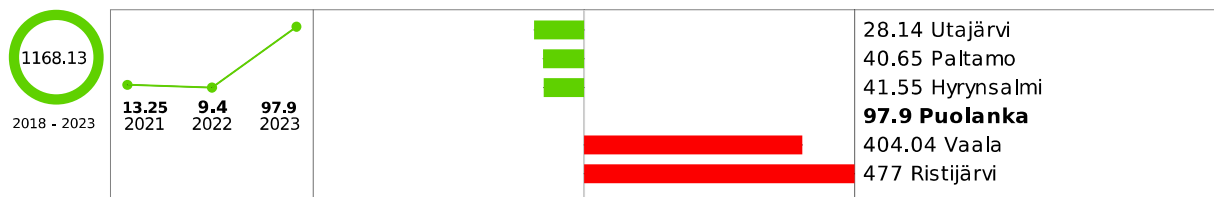
Kulttuurin edistäminen kunnissa TEA, pistemäärä

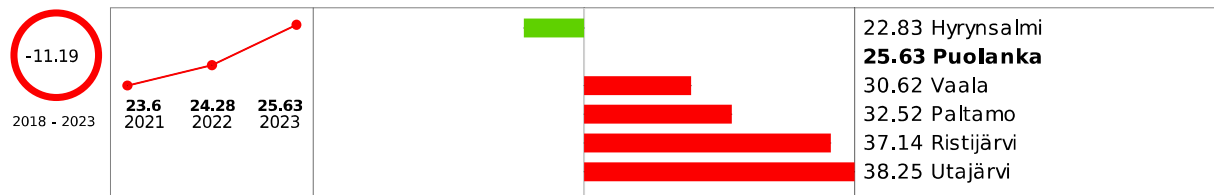
Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluvu

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Kirjasto, lainaajia / asukasluvu %

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Kaikkien ikäryhmien indikaattoritiedoista voidaan todeta, että huolenaiheita ovat mm. työikäisten sairauspäivärahaa saaneiden määrän kasvu, perusterveydenhoidon avohoidon lääkärikäyntien kasvu.

Huolta herättävät myös päihteiden vaikutuksen alaisena tehtyjen väkivaltarikoksista epäiltyjen määrän kasvu.

Huono-osaisuudella tarkoitetaan moniulotteisia hyvinvointivajeita, jotka liittyvät elintasoon, elämänlaatuun ja elämäntapaan. Sitä mittaavat eri indikaattorit kuten toimeentulo-, päihteisiin ja mielenterveyteen ja työllisyyteen liittyvät indikaattorit.

Puolangan kunnan huono-osaisuuden kokonaisindikaattori on muihin vertailukuntiin nähden korkealla tasolla.

Tarkemmin tarkasteltuna huono-osaisuus vaikuttaa taloudellisissa yhteyksissä, joita on mitattu mm. seuraavilla indikaattoreilla:

- täydentävällä toimeentulotuella
- kunnan osarahoittamalla työmarkkinatuella
- aikuisten mielenterveyspalveluiden avohoitokäynneillä
- lastensuojelun laitos- ja perhehoidon nettokäyttökustannuksilla sekä
- päihteiden vuoksi terveyskeskuksen ja sairaaloiden vuodeosastoilla hoidettujen potilaiden suhdeluvulla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytännön tasolla puhutaan yksinäisyyden, syrjäytymisen, pienituloisuuden, osallisuuden ja mielenterveyden sekä päihteisiin liittyvistä haasteista, jotka kasautuvat tietyille ryhmille yhteiskunnassa. Näitä asioita tulisi ottaa enenevässä määrin huomioon eri palveluissa sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävässä toimenpiteissä huono-osaisuuden vähentämiseksi.

Puolangan kunnassa on TEA-viisarin mukaan vahvistettu kulttuuripalveluja kuntalaisille. Myös kirjaston käyttäjämäärät ja lainausmäärät ovat hyvällä tasolla.

2 TEA-viisarit toiminnan mittareina

Sähköisen hyvinvointikertomuksen tuottaman kuntalaisten hyvinvointiin keskittyvät indikaattoritiedon lisäksi kunnan hyvinvointityön tilanteen hahmottamiseen on käytetty THL:n tuottaman TEA-viisarin tuloksia. TEA-viisarin avulla voi seurata kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja verrata tehtyä työtä muihin saman seutukunnan kuntiin tai esimerkiksi samankokoisiin kuntiin. Eri sektoreita tarkastelemalla voidaan havaita tarkemmin myös kunnan keskeiset hyvinvointityön kehittämiskohteet sekä vahvuudet.

TEA-viisarin tiedot saadaan erillisen tiedonkeruun perusteella, joka kohdennetaan THL:n toimesta kunkin kyselyn osalta kunnan kyseisestä osa-alueesta vastaavalle viranhaltijalle. TEA-viisarin tiedonkeruut toistuvat säännöllisen syklin mukaan seuraavasti:

parilliset vuodet: huhti-kesäkuussa (2024) kerätään tietoja liikunnasta ja perusterveydenhuollosta ja tiedot päivitetään TEA-viisariin loka-marraskuussa (2024). Loka-joulukuussa (2024) tietoja kerätään lukioista ja ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta ja tiedot päivitetään TEA-viisariin toukokuun (2025) alkupuolella.

parittomat vuodet: huhti-kesäkuussa (2023/2025) tietoja kerätään kuntajohdosta ja kulttuurista ja tiedot päivitetään TEA-viisariin loka-marraskuussa (2023/2025). Loka-joulukuussa (2023/2025) kerätään peruskoulujen tiedot ja ne päivitetään TEA-viisariin keväällä (2023/2025).

Puolangan kunnan osalta perusterveydenhuolto-sektoreiden tietoja ei ole ollut saatavilla, ei myöskään ammatillisesta koulutuksesta mitä koulutusta kunta ei järjestä. Toukokuun 2024 aikana päivittyvät sekä peruskoulun että lukion vuoden 2023 tiedot TEA-mittareihin.

Kaikkia TEA-viisarin sektoreita tarkastellaan seitsemästä eri näkökulmasta, jotka esitellään alla olevassa taulukossa.

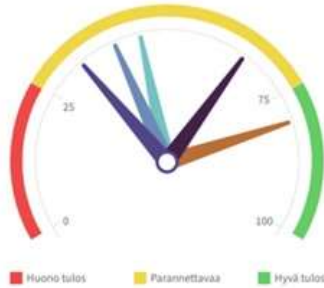
SEITSEMÄN NÄKÖKULMAA TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMISEEN

SITOUTUMINEN	Organisaation sitoutuminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen strategiatasolla.
JOHTAMINEN	Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointi, vastuiden määrittely sekä toimeenpano.
SEURANTA JA TARVEANALYYSI	Väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seuranta ja tarveanalyysi väestöryhmittäin sekä raportointi johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.
VOIMAVARAT	Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resursointi, esim. henkilöstön mitoitus ja osaaminen.
YHTEISET KÄYTÄNNÖT	Yhteisistä toimintakäytännöistä sopiminen.
OSALLISUUS	Väestön mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.
MUUT YDINTOIMINNAT	Toimialakohtaiset terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toiminnot, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa.

Seuraavassa Puolangan kunnan TEA-viisarit kokonaisuutena ja tarkemmin niiden toimialojen osalta, joista erilliset mittarit ovat saatavilla.

TEA-viisarin pisteytys kuvaa toiminnan laatua: **75-100** hyvää laatua | **25-74** parannettavaa laatua | **0-24** huonoa laatua.

Kaikki sektorit : Puolanka 2023

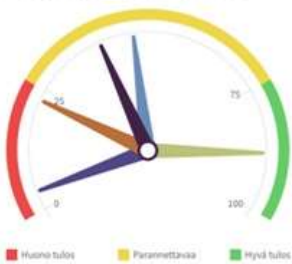

- Kuntajohto
  - Perusopetus
  - Lukiokoulutus
  - Ammatillinen koulutus
  - Liikunta
  - Perusterveydenhuolto
  - Kulttuuri
- Aineisto päivitetty 12.03.2024

Kaikki sektorit : Puolanka 2023

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	53	69	70
Kuntajohto	40	75	83
Perusopetus	80	69	65
Lukiokoulutus	65	66	65
Ammatillinen koulutus	..	64	64
Liikunta	33	75	72
Perusterveydenhuolto	..	65	70
Kulttuuri	45	66	71

Kuntajohto : Puolanka 2023

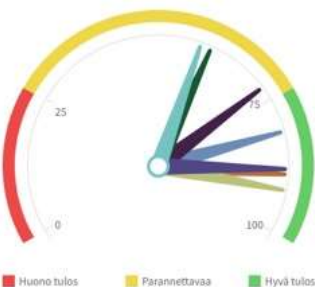

- Sitoutuminen
  - Johtaminen
  - Seuranta ja tarveanalyysi
  - Voimavarat
  - Osallisuus
- Aineisto päivitetty 12.03.2024

Kuntajohto : Puolanka 2023

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Kuntajohto	40	75	83
Sitoutuminen	47	76	83
Johtaminen	23	86	86
Seuranta ja tarveanalyysi	40	92	90
Voimavarat	88	60	78
Osallisuus	4	58	77

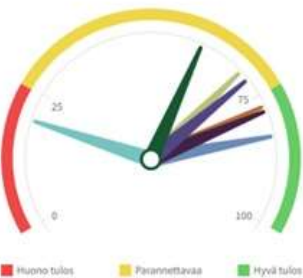
Perusopetus : Puolanka 2023

- Sitoutuminen
  - Johtaminen
  - Seuranta ja tarveanalyysi
  - Voimavarat
  - Yhteiset käytännöt
  - Osallisuus
  - Muut ydintoiminnot
- Aineisto päivitetty 14.05.2024

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Perusopetus	77	66	64
Sitoutuminen	81	67	58
Johtaminen	89	76	77
Seuranta ja tarveanalyysi	72	62	63
Voimavarat	92	76	61
Yhteiset käytännöt	88	71	72
Osallisuus	60	58	60
Muut ydintoiminnot	58	53	57

Lukiokoulutus : Puolanka 2022

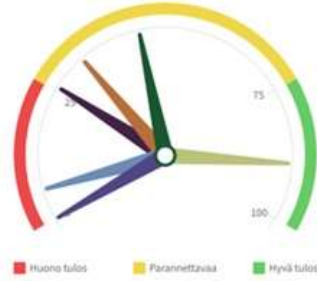

- Sitoutuminen
  - Johtaminen
  - Seuranta ja tarveanalyysi
  - Voimavarat
  - Yhteiset käytännöt
  - Osallisuus
  - Muut ydintoiminnot
- Aineisto päivitetty 12.03.2024

Lukiokoulutus : Puolanka 2022

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Lukiokoulutus	65	66	65
Sitoutuminen	83	72	77
Johtaminen	77	76	76
Seuranta ja tarveanalyysi	78	67	69
Voimavarat	69	86	57
Yhteiset käytännöt	71	59	60
Osallisuus	60	66	69
Muut ydintoiminnot	20	38	50

Liikunta : Puolanka 2022

Liikunta

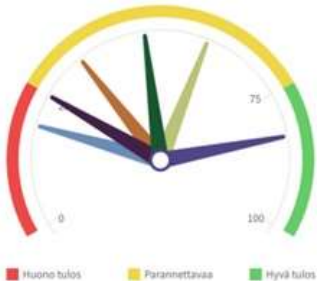
- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 12.03.2024

Liikunta : Puolanka 2022

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Liikunta	33	75	72
Sitoutuminen	6	74	69
Johtaminen	33	71	72
Seuranta ja tarveanalyysi	26	54	65
Voimavarat	89	77	55
Osallisuus	0	97	95
Muut ydintoiminnot	45	78	75

Kulttuuri : Puolanka 2023

Kulttuuri

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 12.03.2024

Kulttuuri : Puolanka 2023

	Puolanka	Kainuun hyvinvointialue	Koko maa
Kulttuuri	45	66	71
Sitoutuminen	19	58	66
Johtaminen	34	70	72
Seuranta ja tarveanalyysi	25	56	66
Voimavarat	59	61	65
Osallisuus	83	63	78
Muut ydintoiminnot	47	87	82

Kokonaisuudessaan TEA-viisareiden perusteella eniten Puolangan kunnassa on kehitettävää liikunnan ja kulttuurin sekä kuntajohdon osa-alueilla. Kuntajohdon saamaa lukemaa heikentää erityisesti se, että laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ei ole toteutettu viimeisten vuosien aikana. Tällöin myöskään hyvinvointitavoitteiden toteutumista ei ole voitu arvioida.

Tarkasteltaessa vuosien 2022 ja 2023 TEA-viisarin tuloksia, Puolanka on koko maan ja Kainuun alueen tarkastelussa perusopetuksessa korkeammalla tasolla (77-66-64) ja lukiokoulutuksessa samalla tasolla (65-66-65). Kunta sijoittuu vuoden 2022 ja 2023 TEA-viisarin tuloksissa selvästi sekä alueellisesti että koko maa - tarkastelussa heikommalle tasolle liikunnan (33-75-72), kulttuurin (45-66-71) ja kuntajohdon (40-75-83) kategorioissa.

Yhteenvedona kaikkien osa-alueiden suhteen voidaan sanoa, että seuranta ja raportointi vaativat merkittävää kehittämistä. Samoin HYTE-työhön sitoutumista ja sen näkyväksi tekemistä sekä johtamista tarvitaan enemmän.

3 Hyvinvointi-indikaattori

Kuntaliitto on julkaissut keväällä 2023 laaja-alaisen koonti-indikaattorin, hyvinvoinnin mittaamiseksi. Hyvinvointi-indikaattori kuvaa tuoreinta käytettävissä olevaa tietoa hyödyntäen läpileikkausta kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Tarkoituksena on tarjota strateginen tilannekuvatieto kuntien käyttöön.

Tämä koonti-indikaattori koostuu kolmesta osa-alueesta: elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving) ja itsensä toteuttaminen (being).

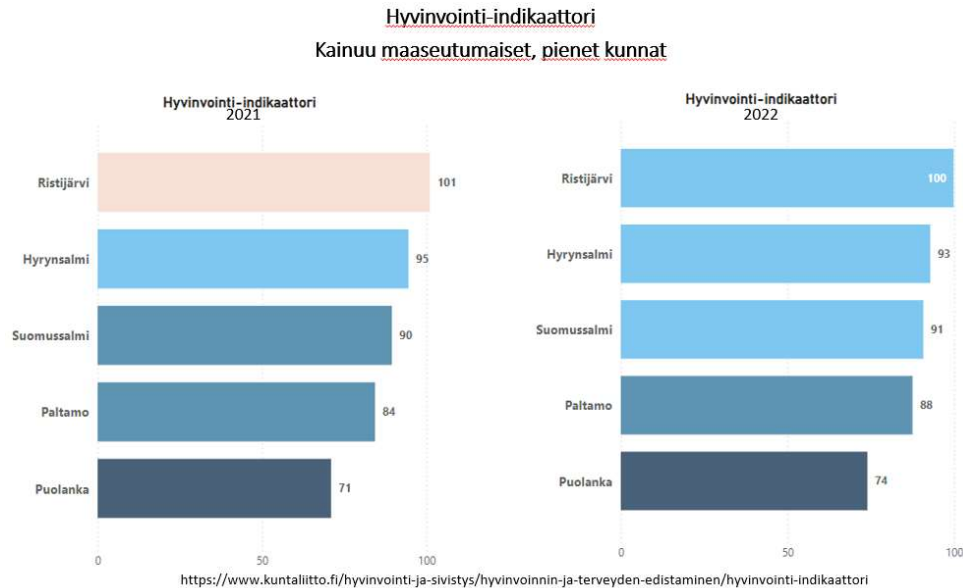
Elintaso: veronalaiset tulot / 1 000as; toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt %:a asukkaista; työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat %:a vastaavan ikäisestä väestöstä; sairastavuus-indeksi ikävakioitu; ahtaasti asuvat %; koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat %:a vastaavan ikäisestä väestöstä

Yhteisyysuhteet: perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä / 1 000 as; erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit psykiatria / 1 000 18 vuotta täyttänyttä kohti; poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / as; yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista

Itsensä toteuttaminen: äänestysaktiivisuus; pitkäaikaistyöttömät %:a työvoimasta; kirjastolainauksen kokonaismäärä

Jokaisella osa-alueella on omat määrittävät indikaattorit, joista jokainen suhteutetaan kaikkien kuntien saamien arvojen kesken. Indikaattoriin on valittu tekijöitä, jotka eivät perustu kyselyvastauksiin ja jotka ovat saatavissa lähes kaikista kunnista. Hyvinvointi-indikaattori perustuu kvantitatiiviseen, ei kvalitatiiviseen tietoon.

Osa-alueet saavat omat kokonaistuloksensa. Näiden perusteella lasketaan lopullinen tulos, joka on suhteutettu keskiarvoon (100). Hyvinvointi-indikaattori (PowerBI) päivitetään kaksi kertaa vuodessa, keväisin ja syksyisin, niiden taustamuuttujien osalta, joista on saatavissa uutta tietoa. Indikaattorista on mahdollista seurata erityyppisten kuntaryhmien ja aluejaotteluiden osalta ja verrata kehitystä aiempiin vuosiin.

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Puolangan kunnassa asumiseen ja elämiseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen on erinomaiset mahdollisuudet. Peruspalvelut ovat hyvin saatavilla ja toimivia, lisäksi toimitilat varhaiskasvatuksesta lukioon sekä perusterveydenhoidosta ikäihmisten palveluasumiseen ovat uudehkot. Vapaa-ajan toimintaa varten on rakennettu uusia toimitiloja sekä reitistöjä luontoliikuntaan. Kunta haluaa tarjota myös vapaa-ajan asukkaille ja matkailijoille entistä laajemmin liikunta- ja kulttuuripalveluja, uusittujen toimitilojen myötä.

Suuri ikäihmisten osuus kuntalaisista vaikuttaa palveluiden tarpeeseen sekä niiden järjestämisen tapaan. Eläkeläisissä on varsin hyväkuntoisia ja osallistuvia - he toimivatkin aktiivisesti järjestö- ja vapaaehtoistyössä. HYTE-kertoimen tulosindikaattori *Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-vuotta täyttäneillä* on pienentynyt tarkastelujaksolla (2019-2022), mutta on kunnassa edelleen korkealla tasolla, myös vertailukuntiin tarkasteltuna.

Ikävakioitu sairastavuusindeksi on kunnassa kasvanut 8,5% tarkastelujakson (2019-2022) aikana. Indeksillä mitataan kymmenen eri sairausryhmän yleisyyttä alueen väestössä. Työikäisistä kuntalaisista työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus (2023: 16.3%) on pysynyt viimeiset vuodet edelleen korkealla tasolla.

Lasten ja nuorten ikäryhmissä fyysinen toimintakyky on mittausten (MOVE!) mukaan heikentynyt ja yläkouluikäisistä 40% kokee terveydentilansa keskikertaiseksi tai huonoksi. Molemmista ikäryhmissä on ollut selkeästi enemmän tarvetta mielenterveyden tukemiseen. Huolestuttava kehitys näkyy myös siinä, että nuorista aikuisista (18-24 vuotiaat) yli viidennes on syrjäytymisriskissä.

Puolangan kunnan hyvinvointityön johtamista tulee kehittää edelleen, jotta päätöksen teon tueksi saadaan jatkuvasti ajantasaista tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin tilanteesta sekä myös tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksesta kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Valtuustokauden 2021-2025 aikana tullaan valmistelemaan hyvinvointisuunnitelmaa, jonka toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan vuosittaisilla hyvinvointikertomuksilla.

OSA II KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

5 Laajan hyvinvointikertomuksen laatijat

Laajan hyvinvointikertomuksen valtuustokaudelta 2021-2025 laativat hallintojohtaja Piia Heikkinen ja pormestari Harri Peltola.

6 Laajan hyvinvointikertouksen käsittely toimielimissä

28.5.2024 käsitelty kunnanhallituksessa (§ 46)

28.5.2024 annettu tiedoksi sivistyslautakunnalle (§ 22)

3.6.2024 hyväksytty kunnanvaltuustossa (§ 17)